

Szegény sorsu földműves szüléktől született 1804. augusztus 25-én Szent-Lőrinczen, Tolna-megyében. Iskolát otthon kezdé s mint kitünő fölfogású gyermeket az ottani algymnáziumban is folytató. Szorgalma és ritka emlékező tehetősége, mely késő öreg koráig sem hagyta el, az iskola legjobb tanulóává téve, úgy hogy szülői, szegény sorsuk dacára elhatározták, hogy továbbra is taníttatni fogják. Így került Sopronba, hol korrepetíciókkal, leckeadással igyekezett magát föntartani. A gymnáziumot befejezván, Sáros-Patakra ment, hol a tudós Kövy volt akkor a jog híres professzora, a kinek ez időben Kossuth Lajos is tanítványa volt.

Az 1825/7-iki pozsonyi diétán már mint jurátus szerepelt. Onnan Pestre jött, hol az akkor nagyhírű Thaisz András ügyvéd — Thaisz Elek főkapitány édes atyja — irodájában nyert alkalmazást. Mint szép képzettségű ifju, a közügyekkel akkor élénken foglalkozó fiatalág jelesebbjeivel szorosabb összeköttetésbe jutott s már ekkor kezdett foglalkozni az irodalommal is. A «Közhasznú ismeretek tára»-ba s a «Tudományos Gyűjtemény»-be ő írta a jog- és történettudományi cikkek nagy részét s e nem-beli dolgozatai oly elismerést keltettek, hogy később az akkor még alig néhány éves magyar tudományos akadémia (1833. nov. 15-én) levelező tagjává választotta.

1833. elején gróf Apponyi Antal, akkori párisi nagykövet meghívására Párisba ment, hogy az ifju grófokat a magyar jogba bevezesse. Tanítványai közül az egyik, Gyula, elhunyt, a másik, Rudolf, most a monarchia londoni nagykövete.

Több évi külföldön tartózkodása után Budapestre visszatérve, ügyvédi irodát nyitott s nagy kiterjedésű összeköttetései né fogva számos főúri családnak lón ügyvédje, melyek teljes bizalommal tették le ügyeiket a sziguro becstelenségéről és lelkiismereteségéről széles körökben ismert ügyvéd kezébe. Majd abbahagyva az ügyvédkedést, a bírói pályára tért s már 1848. előtt a hétszemélyes tábla rendes bírája lett. Ő volt az első ez országban, a ki szegény földműves fiából ily magasra vitte s mintegy első feskéje volt a diadalra jutott demokrácia új korszakának.

A szabadságharc elnyomása után visszavonult s csak néhány előkelő család ügyeinek rendezésével foglalkozott. Midőn 1858-ban az első magyar általános biztosító társulat megalakult, az intézet létrejöttében neki is kiváló része volt s ebbeli érdemei elismerésül Űrményi Józseffel együtt ő is a társulat igazgatójává választották. Magyarországi akkori helytartója, Albrecht főherceg, azonban e választást nem hagyta jóvá.

Ez alkalmából talán nem lesz érdektelen elmondani egy kis epizódot, mely kiválóan jellemzi Zsivora György önzetlen, emberbaráti lelkületét. Midőn az első magyar ált. biztosító társaság választása nem nyert megerősítést, a helytartó főherceg magához hívatta Zsivorát s tudtára adá, hogy az ő személye ellen ugyan nem volna kifogása, de mivel a vele együtt igazgatónak választott Űrményi József ellen komoly aggodalmak forognak fönn legfelsőbb helyen, s ennek megválasztása egyáltalán jóvá nem hagyható; de másfelől meg nem járná, ha az egyik igazgató megerősítették, a másik nem: hát csak nyugodjék meg s osztozzék ő is a társa sorsában. Kárpótlásul azonban megengedik neki, hogy kérjen valamely más kegyet, mely, ha megadható, megadatik. Zsivora György nem habozott sokáig, hanem azt kérte, hogy Hajnik Pál, kinek hazatérhetését már több ízben beadott kérvényét mindig visszautasították, száműzetéséből térhessen haza. A kérelem megadott s Hajnik Pál volt az első emigráns, a ki még a legridegebb önkényuralom idejében viszontláthatta hazáját. Zsivora ekkor se önmagára gondolt, hanem szenvedő felebarátjára, kinek hazajövetelével utat vélt törhetni a többi menekült számára.

Midőn 1-61-ben az alkotmány rövid időre ismét visszaállt, Zsivora György újra szeptemvir lett s Csanádmegye főispánjává is kineveztetett. Később a királyi táblának lón kancsellorának egész 1873-ig, a mikor a szent István-rend kis keresztjével ruháztatván föl, nyugalmába lépett.

Ettől kezdve közügyekkel többé nem foglalkozott, noha életének utolsó pillanataig élénk figyelemmel kísérte a köz-, kivált pedig a

tudományos és irodalmi élet mozgalmait. Minden újabb megjelent nevezetesebb könyvet nemcsak megvásárolta, de figyelmesen el is olvastott, úgy hogy feltűnőbb helyeit az utolsó időben is csaknem szöszérít volt képes idézni. Emlékező t hetsége ismerői körében közmondásos vala s Deák Ferencz, kívül szoros baráti viszonyban élt, nem egyszer kérte ki véleményét jogi és történelmi kérdésekben. Személyismerete rendkívüli volt, úgy hogy a legtöbb szereplő egyéniségek s főúri családok történetének való-ságos elő krónikája volt.

Mint az irodalom művelőjének is volt egy speciálisága: a kiválóan tömör írály. Szerette magát abban gyakorolni, hogy minél rövidebben, de mégis teljesen fejezze ki gondolatait s abban ritka tökélyre vitte. Irodalmi és bírói dolgozatai a tömör, korrekt írály mintaképeiként emlegettek.

Boldog házas élete nem volt sokáig tartó. Neje elhunyt s egyetlen leánygyermeké tizenhat éves korában a sirba követte édes anyját. E csapás mélyen lesújtotta az érző szívű férfit, ki ettől kezdve még több odaadással szentelte magát annak a magasos fadadatnak, hogy atyja legyen az atyátlanoknak. A kik ma tisztelt, becsült állást foglalnak el a társadalomban, azok között nagy számban vannak olyanok, a kik azt első sorban az ő áldott segítő kezének köszönhetik, mely soha se zárult be, a hol jó tette kellett kinyitnia. Nem volt szükség, hogy hozzá jöjjenek, ő maga is kereste azokat, a kikből az ő támogatásával embert remélhetett. Nemcsak segítette, de minden szükségességgel ellátta, fölnevelte, állásba segítette, a kikről meggyőződött, hogy részvételre érdemesek. Nem egy derék ügyvéd, orvos, tanár van a ma élő nemzedék között, a ki az ő költségen végezé tanulmányait, az ő segítségével jutott kenyeréhez s alapított család. Ezeket az ő «gyermekéit» ő folyvást figyelemmel kísérte, könyvek beszerzésében, tanulmányutakban segítte, s egy derék fiatal történettudóunk a többi közt, a ki ő tett emberre, a tudomány nagy veszteségére korán elhunytán, tán jeltelen sirban nyugodnék, ha Zsivora György áldott keze ki nem kísérte volna még a temetőbe is s emléket nem tett volna hamvai fölé.

Jótekonyságának eseteivel köteteket lehetne tele tölteni. Elég legyen itt csak azt megjegyezni, hogy a protestáns árvaháznak már életében 10 ezer forintot adott, s az árvaház gyermekeit minden évben kivitte egyszer rákosfalvi parkjába, s ott gyönyörködött a szegény árvák mulatságában egész napon át. Ha tehetéseiből gyereket talált közöttük, azt tovább is a maga költségen iskoláztatta, neveltette s késő agkorában sem kimélte a fáradságot, járt, kelt, kert, csak hogy tisztességes álláshoz juttathassa. Jellemző a többi közt az az esete is, hogy mint egy dúsgazdag grófnő végrendeleti végrehajtója, midőn az elhunyt egy régi hű társalkodójának bizonyos évjáradekot hozott javaslatba s azt az örökösök sokallották, — ő kipótolta a magából az általa javasolt összegre s a magából fizette havi részletekben — harminez esztendőn át egész az illetőnek haláláig.

Nem volt az a jótékonyági, nem az a kulturális közeled, mely ne találta volna meg benne nagylelkű mecenását. Mindig ott volt az első adakozók között, s ez az utóbbi időkben jelen-tékenyen meg is apasztotta a vagyonát. Önmagára igen keveset költött, a lehető legegyszerűbben élt s háztartása alig emésztett föl havonként száz forintot. Összes fényűzése a jótékony-ságon kívül könyveiben állott s abban, hogy magános ember létere nagy lakást tartott, a miben egészségi szempontok vezették. Rossz időjárásakor itt végezte sétait, könyvvel a kezében, melyből hol egyik, hol másik szobájában leülve, olvasgatni szokott.

Midőn pár héttel ezelőtt nagy gyűlését tartá az akadémia, — mint mindenütt, a hová köteleesség szólította — ő is megjelent. Az akadémikusok gratulációkkal fogadták a még mindig erőteljesnek látszó aggastyánt, — mint az akadémia legrégebbi tagját. Epen ötven éve múlt akkor, hogy őt levelező tagul választották s az akkor megválasztottak közül rajta kívül már csak dr. Kovács Pál és Nagy János voltak életben. Az akadémia megünnepelte három legrégebbi tagjának jubileumát.

Ezt az örömet még megélte. De néhány hétre rá, november 30-án csendesen elszenderült.

Jótekményeinek sorozata azonban nem záródott le koporsója fedelével. Áldott életére végrendelete tette le a koronát.

E végrendelet még 1879-ből kelt, a mikor 300 ezer forintba ítélte becsületes munkával szerzett, gondosan megtakarított vagyonát. E végrendeletében Zsivora György vagyonának több mint fele részét jótékony hagyományokra osztja föl. Első sorban az akadémiáról emlékezik meg, oly alapítványt téve számára, a minőben ez intézet még nem részesült. «Száz ezer forintot hágy az akadémiának, mely tehát eddig a legnagyobb alapítvány. (Az utána következő legnagyobb alapítványhoz is csak nem rég jutott az akadémia. Ez egy váci egyszerű boltosé, a ki szugori módon élt s 70—75 ezer forintra menő értékpapirjait az akadémiának hagyta.)

Zsivora György végrendeletének többi nevezetes hagyományai: a budapesti protestáns árvaháznak, a budapesti ev. főgymnáziumnak, a budapesti ev. magyar gyülekezetnek és a soproni ev. tanítóképezdének egyenkint tízezer forint; a soproni ev. főgymnáziumnak és a bonyhádi ev. gymnáziumnak öt—tízezer forint; a lőrinczi ev. hitközség iskolájának négyezer forint; továbbá a Bethesda ápoló intézetnek, a jogászegyletnek, a nemzeti színház nyugdíjintézetének, a képzőművészeti társaságnak, a Kisfaludy-társaságnak, az írői segélyegyletnek és a történelmi társulatnak egyenkint ezer frt.

Igy fejezte be áldott életét a nagy jöltező, örök időkre biztosítván nevének a legszebb emléket minden emlékek között. A ki annyi áldást hintett, és annyi könyvet letörtült: áldás és a hála könyve kísérje sirjába!

A KÖZÉP-TENGER PARTINÁL.

A Közép-tenger partinál
Hogy elmerengve ültem,
Fölöttem vijjogó sirály,
Zúgó habok körültem.
A tenger keble úgy zihált,
S hulláma fel- s alácsapongva;
A sziklaparhoz, mely kiállt,
Ütöda, mint egy őrző bomba.
S ezer darabra törve szét
A tajtékoz vízűborék,
Dühöse tűz-sziporkák szóra,
Meg visszahűt a pajgó tóra.

A büszke sziklapart — alá
Kevély fonséggal nézett;
S a tengert mintha bántaná
Harag- vagy szégyenérzet,
Őrült szeszélylyel zúg tovább,
S kínjába mintha bógne, nyögne,
Hulláma mind magasra vág,
S egy rongt előre hőmpölyögve.
Jaj a kit utjában talál!
Jaj, hogy forgó gyűrűje már
Órúletes tánczát ott járja,
Hol part felé közelg egy gálya . . . .

A gálya, mint a lenge nád,
Ugy hajlong jobbra-balra;
A hab már a nyakára hág,
S árboz-foszlányit nyálja.
S az, mintha volna gyors buvár,
Föl- és alámerülve egyre:
Most a mélység torkába száll,
Majd meg felül a hullám-hegyre.
A sziklaparhoz így közelg;
De zúg avész közél-közél . . .
S a kis hajót ragadva torkán,
A szirthe' csapja a vad orkán.

A gálya, mely alámerült,
Ceylon gyöngyét emelte.
Sok drága ékszert, gyönyörűt,
S a hab mind elseperte.
A büszke kalmár part felett
Futkosva, keblét tépi, marja.
«Hajh, földi üdve oda lett!»
S felbőg, mint ozeán viharja.
. . . Gyönyörrel s iszonyodva lát
A szem ily bős tragédiát . . .
«Kincsét a tenger visszavette!»
S könyvet sem ejték én felette.

Másik nap reggelén korán,
A partra mentem újra.
Vidáman kelt fel a korány,
Az égnék nincs öröja.
Elültek a zúgó habok,
Miként lezajlott szenvedélyek;
S a tenger arca oly nyugodt,
Mint a ki szép álomra ébred.
A nap, aranyfényt hintve rá,
Széled mosolylyal bévóná;
S fölötte játszó úgára:
Tükre'n — mint lenge rózsá-pára!

Ki hinné, ah, ki sejténé
A szörnyű harcot itten?
A melybe' bész kedvét lelél
Előbb a tenger-isten.
Ki hinné, hogy e síma kép,
Egy szörnyetegnék csalfa képe?
Óh jó, hogy lenn a vízfenék
Elrejté, mit fenn összetépe!
De im a fővony torlatán,
Egy barca folt . . . egy hullá tán?
Mit ott felelt a víz dagálya,
Sebtében a mint visszazáll.

Ah, a leánya látja már
A part felett bolyongva.
S lecsap reá, mint vézsmadár,
A sziklaparot nyomba.
Szívén villám cikázik át:
Ez ő! . . . és ifja mellé térdel.
Csókdossa ajkát, homlokát,
És kelti, rázza két kezét . . .
S ugy nézi két üveg szemét
Mint hogyha látna, nézne még;
Majd meg szívét tapintja, hátha
Dobogna még! . . . S nevé'n kiáltja.

De hajh, az ifju nem felel,
Az édes lányka-szóra . . .
S ez, mintha most ébredne fel
Az iszonyú valóra:
Sikolyba tör, meg fölnevet
Keblén az örület viharja;
Majd édes emléklőj meg:
S mosolygva kezd a mátká-dalba.
. . . S a lányka örült vig dalán
Szívem szakadni gondolám! . . .
Hő könyvem egyre pergett-pergett,
Sirtam, zokogtam, mint a gyermek.

ILLYÉS BALINT.

PETŐFI GYERMEKKORÁBÓL.

Írta dr. SASS ISTVÁN.

Petőfivel legelőszőr Tolna megyében, Sz.-Lőrinczen találkozom, hol, ha nem eszalkozom, 1832/3-ban töltött egy évet az akkor fennálló első gymnáziumban s így mintegy 9—10 éves lehetett. Derék tanárunk Lehr András volt, s a még most is élő jeles pesti tanárnak, Lőrinczi Albertnek édes atyja. Egymaga egy teremben négy osztályt tanított. Megtanultuk tőle sok egyben kívül a latin nyelv alapjait, úgy hogy később felelhetünk is belőle valamit, s ha Petőfi jó latinná vált, — minthogy az is volt — úgy ezt főképpen ezen alapvető tanárának köszönheti. Egymás közt csakis ezen a nyelven beszélhetünk, kivéve azon időt, midőn a közös lapdázas ideje a tanár vezéréle mellett tavasszal megnyílt. Nem nagyitok, ha ezen mesterénél keresem az alapot, mely Petőfit később ama tetőre emelé, honnét Horatiust megértvén s nagy részét könyv nélkül is tudván, az legkedvesebb mesterévé vált.

A hatalmas tölgynek itt ez iskola hirtette el csirját, mert tagadhatatlan, hogy latin-sága volt az, mely őt a legnehezebb megpróbáltatások közt sem hagyá el s klasszikai műveltsége volt az, mely az elhanyaglástól megmenté. Sokat nélkülözött, rongyoskodott, éhezett, fázt — de Horatius nélkül ritkán volt, vagy ha nélkülözötte is, az «*acquam memento rebus in arduis servare mentem*»-féle kedves költeménye-

nek elszavalása mindig nyújtott neki annyi vigaszt és erőt, hogy magát föntarthatá.

Azonban nemcsak a latin nyelv alapjainak tudása által tűnt föl ő már e korban közöttünk, hanem észrevehető volt már ekkor hajlamában és viselkedésében bizonyos típus, mely ha fel nem tűnt is az időben, de későbbi egyéniségének sajátosságait annyira magán hordozá, hogy kicsiben is. Peldázní fogom hajthatatlan elhatározását, érzelmeinek korai felbuzdulását gyermekkori szerelmében, a természet gyönyörűi iránt már jókor keletkezett fogékonyságát, s egyéb oly tulajdonait, melyek fejlődésével nőttek ugyan, de rajta gyermekéveiben szintén észrevehetőek valának. Erről megemlékezni annnyival szükségesebb, mert jöhet egy későbbi kor, midőn mi, kortársai, többféle jellemvonásainak eredetére rá nem mutathatván, ismét oly félszegen ítelhet meg, mint azt életében kicsinylői cselekedték, méltatlanul gyanusítván, mintha őt modorában, nyilatkozataiban, elhatározásában — sőt még szerelmében is — a feltűnésnek kereste, a látszat vezette volna — s mintha affektált volna valaha olyat, a mi nem belőle fejlődött s nem teljesen az ő tulajdona volt. Holott ő teljes való életében az volt minden ízében, a minőnek látszott, milyennek magát élénk állítja. A megtévesztést, hamisítatlan valóság gondolatban, érzelmeiben és cselekményben.

Már gyermekkorában, a mint a külső események reá hatottak, a szerint mutatkozott rajta a visszahatás. A szép leány szerelmére keltette, a társai részéről nyert felhívást gyors elhatározása követé, a barátságot szűken mérte, s a természet ölében legkedvesebb pihenőjét tartá, szóval jellemében a mit feltűnőnek nevezhetnénk, gyermekkorában azt hajlama s kedvelt szokásai-ként mutatá be.

Nem mondhatnám, hogy tán valami esodagyerek lett volna. Epen nem. Azonban volt mégis viseletében, modorában valami, a mi őt oly emlékeztetése téve, hogy hét év mulva, midőn híret hallám Sopronban s tudtomra esett, hogy katonává lett, vágúra vágtyam vele találkozhatsz, s az egyszerű közlegénynyel a szoros barátságot ismét megújítani. A mint mondom, az iskolában szorgalmas tanuló volt s legfőképpen a latin nyelvben és szépirodában — mely két tárgyra tanárunk nagy súlyt fektetett — tűnt ki leginkább, miért is emlékezetes kedves tanítványa maradt.

Az iskolán kívül a magánosságot kedvelé. Korához aránylag igen komoly volt, de ha társai közé keveredett, játék vagy egyéb szórakozás alkalmával, viszont igen derült, virgoncz lett mint a csik. Mindegyikkel bekézen élt, senkivel sem civakodott, de benső barátságot csak kevéssel kötött, főképpen az idősebb társak társaságát befogadák, bizonyos fensőbbégerzet s erőltetett komolyság látszott rajta, mely kicsiny, vézna természetével s korával egészen ellentétben állt. Nagy hajlama s kellő bátorsága volt testi erejét túlhaladó vállalatokba bocsátkozni s így az ugráznál, birkózáznál mindig szerepelt, mit mi ő benne nagyra becsültünk. Ha lapdáztunk, az ő kiütő botja volt a legnagyobb, melyet vállára vetve, mint egy kis Herkules törtéte előre, sietve, hogy a nagyokat elérhesse. Az időben ugyanis a tanár szorosabb együttélést folytatott tanítványival, mint mai napság. Minden szombaton, szerdán delután, ha az idő engedé, az egész tanuló ifjuság tanárunk vezéréle alatt kiment a gyepre lapdázni. Ő maga is kitünő lapdázó levén, a mindenkifelelt jeleskedő Sándort e miatt is mód nélkül szerette, mert oly ugró, futó, kapó s főképpen dobó alig akadt az idősebbek közt is, kortársait nem is említve.

— Legyen feledhetetlen emlékednek szánya, jó vezetőnk, itt e helyen annak kimondása, hogy igaz munkád, melylyel minket komolyan és játszva egyaránt híven foglalkoztattál, hálás termő földre esett s ha egyébrét nem is, ezért az egy szeretett tanítványodért, kire még aggkorodban is büszkén emlékeznél, méltó elismerés illet! Legyen emléked áldott, hosszú pályádon nehéz, de igaz életet éltél! És te bársonyuba, zöldelő térség, a falu felső végén, melyet ma már az ekevas felturt s gazdagon termővé alakított, hányszor valál tanuja a gyermeki örömeök árthatlan zajának. Te láttad, mint repült a lapda hatalmas útései alatt, mint futott evetként s dobott mint egy nyilvető ama bátor kis hős, ki nél hatalmasabb alak nem taposott soha! — Vékony, czingár gyerek létere mind ez alig eshetett nehezére s tán elősegítette fejlődését s ügyességét ama körülmény, hogy apja mészáros levén, holmi aprólékos testeszó munkához már otthon játszva hozzászokott s ez okból karjai fejlettebbek, mozgásai ügyesebbek valának, mintsem látszat után tőle várni lehetett.

Az iskola a falu felső végén egy ma is külön álló, s akkor az esperessé tulajdonát képező épületben volt. Ennek keleti oldalán állott ama tágas terem, hol a négy osztály, száma 40—50, együtt tanult s míg egyik részzel a tanár foglalkozott, addig a többi feladványát készíté vagy figyelt.

Petőfi, mint kisebb tanuló, a terem bal oldalának harmadik padjának, közvetlenül mellettem ült. E padra volt czifra betűkkel felírva neve, itt gyakorolta magát a szépirodában, mint kedvelt foglalkozásában, innét hallatta bátor feleleteit, melyek főképpen a latinban mindig dicsegetések valának. Ezen kívül ügyes írótló-metsző volt. Jaj volt annak, ki őt ebben vagy betűrajzolásában zavará. Azzal szembe szállt, ha Herkópáter lett volna is. Hirtelen felállt, mellét kidomborítá, bal öklét — mert balog volt — felemelé, szemei haragra gyultak s ha ez az ijesztés elég volt, újra feleselés nélkül dolga után látott. Mikor így elmélyvedve egy vagy más foglalkozás mellett padjánban üldögélt, szokásaként fejét ide-oda hajtogatá s orrán át egyet-egyet szippantott. Ha valaki ezen helytelenséget beszantás végett utánozta, haragra gyuladt, legtöbbször egy szót sem szólt, hanem azal aztán védképen szakított.

Egyszer Pákh kíséretében, a budai hegyek közt, hol az egy családnál nyaralt, fölkerestem a kis fiát, miután anyját férjhez menetele óta nem bírtam meglátogatni. Az a kérdés jött köztünk szóba, vajjon hasonlít-e, s mennyiben a gyermek apjához? — Nem láttam rajta apja vonásait, azonban, esodálatos, beszéd közben ama helytelenség, hogy orozimpáját a megfelelő szájszöggel együtt hirtelen föl-fölemelé s egyet szippantott, rajta szintén észrevehető volt. No ezt Petőfitől öröklé, mondom a mellettem álló Pákhnak. Ha csak ezt — felelé humorral — ugy az nem is sok! — Ez volt első s utolsó találkozásom korán elhunyt fiával.

(Végo követik.)

MAGYAR ÉLET BÉCSBEN.

Minekünk már mégis csak tökéletlen intézmény ez a dualizmus. Kedélyes osztrák turisták, ha ügyes-bajos dolgunk néha-néha közénk hajtják, mindig találunk egy jókora darabot Bécsből a magyar fővárosban, mely őket a «Kaiserstadt» könnyű, pezsgő életére emlékezteti; tiroli sängerek, jodlirózó népénekénők, az «An der Wien» muzsájának kopott útemein nyargalászó kintornások, galicziai zsidó-négyes s más efféle tingl-tangl buján sarjadzik a magyar főváros kulturái életében; ellenben a birodalmi székvárosban a bús magyar felránduló elvétve csak, ha akad egy-egy foltra, mely társadalmi és ma-

A SZUDÁNI HARCZTÉRŐL. — HICKS PASA ÉS TÁBORKARA AZ ASSZÁLIAI CSATA UTÁN.

gánéleti szokásainak megfelelően, vagy éppen hielgő reminiscenciákkal kecsgetesse nemzeti büszkeségét. Hiába ünnepli a bécsi asszonyvilág a «fische Ungar»-t, hiába néz a politizáló burger rokonszenves előszeretettel a hirhedt lajtántúli gavallérosságra, azért a Práter magyar csárdájának földelén elhagyatva gubbaszkodik az alföldi gólya, s Farkas Miska édes-bús vonójának hangját kettfelől is túlharsogja a sör és virsli mellett Lanner-féle keringőket recsegtető regiment-banda. Még Tökést (a derék, jó Tökést) is lefulelték már a nemzetiségek. Habsburger-utcai barátságos kis helyisége, hová eljárogat a született bécsi német is egy-egy porció «gollásch»-ra és friss tepertős pogácsára, már minden szombaton guzlicza-pengetéstől zsong vissza. Földalatti pinczejében lekvárszin

képü szerb és rácz egyetemi polgárok, «Szlavonia», «Moravia», «Illyria» és mindenféle más bursensaftok apró sípkás vitézei «knájpólnak» eszeveszettül, zengve az édes honi nyelvet.

Hol is lehetne több oly átkozottul előzékeny nemzetre találunk, mint a miénk? Ha a zsiros subáju gulyás felhajítja eladó marhát a bécsi kupeczekhez az esztergomi uradalmi pusztákról, s bevégzett vásár után eszmaszarába dugva a rongyos bankókat, áldomásul végig sétáltatja öles nagy botját a Ringnek tükörtisz-tára separt aszfalt járdáin: egy-egy utcaszegleten nemes szerénységgel megalpulva s alázatosan lekapva kalapját, egész hibátlan bécsi dialektussal kérdezi meg a «Sicherheits-Wachmannnt», hogy merre is vezet az ut itt hazafelé. A mire ez aztán azzal vág vissza, hogy tősgyökeres magyar-

sággal igazítja utba az eltévelygett földit, kit szinte ismerni vél valahonnan gyermekkorából, mikor még a hosszú katonáskodás nem szakította ki hazájából, hogy aztán meghonosítsa a császár-város büszke szolgálatában. Nem csodálkozunk rajta, bár kellemesen lep meg az, hogy még a lövönatu vaspálya szolgálati személyzete közt is honfiakra találunk, kik kitüntető előzékenységgel halmoznak el, ellenben szinte fájdalmas hangulatba hoz az a pár német szó, melyet saját édes kanászaink és gulyásaink paprikás ajakáról hallunk ellebbenni. Pedig ha tudnók, hogy mily veszedelmes csábbal bir a nagy világváros közelsége határszéli megyeink egy-némely községére, hol, mint Pozsony, Sopron, Győr, Vas- és Mosonyban, tősgyökeres magyar gazdák komencióra szegődtek el gyerekei-

A SZUDÁNI HARCZTÉRŐL. — TANÁCSKOZÁS AZ UTON.

ÁRGYIRUS KIRÁLYFI ÉS TÜNDEK ILONA.

FEHÉRLÓPIA.

MAGYAR NÉPMESÉK.

MAGYAR BAKÁK DÁRIDÓJA EGY BÉCSI KÜLVÁROSI KORCSMÁBAN.

ket német szóra a szomszéd sváb falvakba, Nyulára, Nezsiderre, Levelekre, »hadd tudjon a fia a maga lábain járni,« ha valaha sorsa arra a tájakra vezeti, a hol a Duna még »kéken foly medrében«, nem olyan deficiens, zavaros, sápadt színben, mint ide lenn nálunk — el lehetne keserednünk azon a tapasztalaton, hogy míg a kicserélt sváb parasztyerek minél kevesebbre haladtak Hunnia nyelvének elsajátításában, addig a mi fiaink, fajuknak veszedelmes simulékonyasága következtében, rövid idő alatt csak olyan »öszterárgerek« lettek, mint annak a rendje.

És daczára az érintkezés és sokoldalúságának a két szomszéd nemzet viszonyai között, Bécsben a magyar élet mégis csodálatosan szűk határok között mozog. Nehány kétnyelvű czéglőirat, a paritás első, mámoros idejéből még, egy pár füstös kosztház szelben lengő, időtől vassot táblája, melyről le lehet olvasni, hogy itt magyarul — tehát olcsón, mert Bécsben minden, a mi magyar, rossz, bár nem minden a mi rossz, olcsó — lehet étkezni, ennyi az egész, a mi a szomszéd főváros magyar kultúrájára vall. Csak ha elhagyjuk a belváros hápáhpás talaját s a »höchste heuriger« hazájába (hová emelkedés fekvésénél fogva még nem lehetett bevinni a vízvezeték s azért borra szorultak az emberek), Hernalsba és Ottakringbe, a milliomas szabók és öngyilkos cipészek paradicsomába irányozzuk lépteinket, úti meg füleinket vasárnaponként egy-egy honi kurjantás. Itt reng a Csertek padlója toporzékoló bakák bakancsa alatt, vállalkozó szobacziók édelegnek a fényes szíjzatu Mars-flakkal, kik nem rettennek vissza a soha nem látott-hallott drájszittes valczertől sem, a miért aztán cserébe azok is neki illesztgetik lábaikat egy-egy iszonyú módon csehből németre fordított magyar csárdásra. Nincsenek itt nemzetiségi vetélkedések, hegemoniális versengések, közjog, nyelvkérdés mind háttérbe szorul. Hanem azért be ne tegye a tiroli jáger, a klosterneuburgi deutschmeister vagy a krajnai tüzer oda az orrát, mert akkor kitor a harez s a késő éjjeli patrullnak kirántott bagnetokkal gyűlik meg a dolga.

Ilyen mulatozást tüntet föl mai képünk is egy bécsi külvárosi kisebb korcsmában, hol már nem a közös hadügyminiszter, hanem a magyar baka az ur. Marianka, a fitos orru, szőke cseh szakácsné egész kedvvel járja a csárdást a tüzes legényekkel, bár alig tudja magát megéretetni, az osztrák-magyar állam nyelvessége egyelőre még el nem ért utópia levén a birodalom mindkét felének politikusi előtt. Jobb dolga van annak a szabadságotól ott a középben, ki mondurt, czakupakot levette ezvilben — már mint lobogós ingben, gatyában járja ma utolszor. Utolszor, mert holnap már

»Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára.«

S akkor isten neked Bécs, te nagy falu! Sirhatnak a német lányok utána a nagy czifra kapuban. Hej, mert hiában, igazán szeretni csak azon a nyelven lehet, melyen az ember imádkozni tanult.

VALAMI A SEBÉSZETRŐL.

I.

A sebészet nem tisztán tudomány, hanem művészet is. A görögök pláne egyenesen a kézi munkák közé sorolták, adván neki *khirurgia* nevet, mely *χερς* = kéz, és *εργον* = munkából van összetéve. Apolló fia Eszkulap volt a görögök első orvosa, az ennek tiszteltetésére emelt templom papjaira és ezek utódjaira szállt azután át az orvosi tudomány. Az utolsók egyike Hippokratés volt, kinek követői már egybevonták a sebészetet a belgyógyászattal.

Krisztus sz. u. I. században a római Celsus már elsorolja, hogy mily tulajdonságokkal kell bérni a jó sebésznek. »Legyen a sebész fiatal« — mondja ő — »vagy legalább álljon közelebb az ifúsághoz, mint az öregséghez; legyen serény, biztos kezű, vagy a jobbra mint a balra egyaránt ügyes, legyen éles és biztos szemű, rettenthetlen lelkület, könnyelmű, úgy hogy a ki keze alá kerül, azt gyógyítsa, ne pedig hogy a beteg kiabálása által hajtva, jobban siessen, mint menniye a dolog megkívánja, avagy hogy tovább késsek vagy lassabban működjek, semmint szükséges« stb.

Hosszu éveken át ezután a sebészet leginkább a benediktinusokra, a borbélyokra, s az utazó — hogy úgy nevezzük — repülő kórhárgusokra volt bízva; ez utóbbiak időnként fedett kocsijukon az országos vásárokat járva, felütek sátiraikat, operálták a vásárra hozott pácienseket, békák lábait amputálták, fogakat huztak, s árulgatták sebtapaszaikat.

Igy tartott ez egészen a XVI. századig. Nem kell bizonyítgatnunk, mennyire téves a felfogás, mely a sebész tudományában csak tisztán kézi ügyességet lát: ma már mindenki tudja, hogy a sebésznek talán még több élet- és bonczati ismeretekkel kell bírni, mint a belgyógyásznak. Vannak műtétek (mint pl. a mellkas-csapolás), hol csak néhány milliméternyi különbség is végzetes lehet a beteg életére.

Jelen századunknak maradt fentartva a szerenese, hogy módot szolgáltatson arra, miként tehető a műtét alá kerülő betegnek a fájdalom elviselését. Sikertől ezt elérni az éther és a kloroform fölfedezése által.

Egy Morton nevű bostoni orvos lehelte be legelőbb egy fogfájós betegével éthert, ki a foghúzás alkalmával teljesen érzéketlen volt az azzal járó fájdalommal iránt. Simpson edinburghi szülészeti tanár alkalmazta legelső a kloroformot. Azóta általánosan használják. A mi sebészeti kórodánknak nem úgy történik a kloroformozás, mint egyéb helyeken, hol előbb teljesen elaltatják a pácienszt és úgy fognak hozzá a műtéthez: nálunk cseppenként lehelte be vele a kloroformot, mely egy fanell-darabra csepegtetve az elaltatandó orra és szája fölé illesztetik. E cseppenkénti behelintést folytatják a segédek a műtét folyamata alatt is, ügyelve, nehogy a beteg többet szívjon be, mint a mennyi az érzéketlenséghez okvetlen szükséges. Mert a behelt kloroform soha sincs teljesen utóhatás nélkül. Ép e rossz utóhatást (hányás, láz, stb.) akarják elkerülni azok, kik kisebb, körülírt helyen történő műtéteknél nem ajánlják a beteg egész testét érzéketlenné tenni, hanem ezt csak azon helyre terjesztik ki, a melyen az operáció végrehajtatik. Legügyesebb Richardson angol orvos ezen nem új eszköze, melyből egy gummi-lapda nyomása által hydramyléther fuvatik a műteendő helyre, és ez annyi meleget köt meg, illetőleg von el azon testrésztől, hogy ez a nagy hideg által érzéketlenné lesz.

E találmány által tehát elérte a sebészet azt, hogy most már oly egyének is alávetik magukat a műtéteknek, kiket eddig a fájdalomtól való félelem visszatartott; nemkülönben el van a kloroformozás által érve az is, hogy az így kezelt egyén ellenkezésével s jajgatásával nem akadályozza munkájában a sebészt.

Másik fontos vívmánya a sebésznek Lister edinburghi orvos ugynevezett antiszeptikus sebkezelése, melynek főlényege abból áll, hogy a sebkezelés módja által távol tartjuk a sebtől a pusztító penész- és gombasejteket, melyek a levegőben milliárd számra szállonganak. Ma már mindenki tudja, hogy e sejtek legjobb tenyésztői a sebek- és fekélyeknek. Lister, mint legmegbízhatóbb antiszeptikus szert a karbolsavat ajánlja, melyet glicerinnel vagy akár vízzel hígítva 1 : 100 vagy 2 : 100 arányban, avagy porrá törött krétával kenéssé gyurva legmentesen illesztünk a sebre, s ez természetesen távol tartja és meg is őrli a közeli szepitumokat. De nemcsak a sebnél, hanem magánál a műtétnél is alkalmazzuk Lister módszerét, az operator kezei, a kések, tűk, czerna és a környező levegő mind karbolsavval áztatattik meg, hogy ezzel a közeli gombasejteket megsemmisítsük.

Nem kevésbé fontos a sebészre és csodálatos, hogy annyi sok századnyi vajadás kellett hozzá, hogy rájöjjenek — a vér rendkívüli becsére. Esmarch Frigyes, a jeles híri kieli sebésztanár figyelmeztette először meggyőző módon erre a tudósokat. Sok és gyors vérvesztés csakhamar megmutatja súlyos következményeit. Az arcz elhalványul, az ajk megkékül, a test hideg lesz, a beteg szédül, folyton gyengül, s ha gyors segítség nincs: általános légzési nehézségek és rágások között a halál is beállhat. De csekély mérvű vérvesztés is roppant horderővel bír a beteg életére nézve.

A modern sebészet három főbb módot használ a vér kiméltetésére: nyílt sebnél lekötő a tártongó ütőereket s a nagyobb visszereket; a kéz- vagy láb amputációja előtt abból alulról fölfelé

gummi szalaggal felszorítják a vért, és a levágási hely fölött oly szoros nyomattal össze az illető végtag, hogy a műtét alatt és után is alig szívárogi ki egy-egy csepp vér is. Az eltávolított rész szintén lehetőleg vértelen. Ezután eltávolítatik a szorító szalag, és a véredények végei antiszeptikus béhhurral egyenként bekötöttek. Kiseb edényekből történő vágásoknál lamponadokkal (tömesz) nyomást gyakorolunk a vérző helyre, avagy hideg víz, jég vagy más összevonó szerek által oda hatunk, hogy a véredények összehúzódjának. De ezen mód alkalmazására igen sokszor alig van időnk, oly gyors a vérzés, a gyorsabb módhoz fordulunk tehát, mert itt áll az, hogy: »az idő vér, a vér pedig élet!«

Az arabok, kik a korán tilalma folytán olyannyira rettegetek a vérontástól, hogy a műtéteknél a kés helyett mindig az izzó vasat használták, megtanítottak bennünket a vérzés e nemű csillapítására is. Ma már alkalmas párolgatók készülékek utján képesek vagyunk hosszabb ideig izzásban tartani az ezen célra szolgáló fémeket. Természetesen a villamos áramot is szolgálataba szegődték már a modern sebészet: Middelkopf galvanokausztikája (villamos kiégetés) galvanárammal izzásba hozott platinadarab által történik. Ha pedig a legéberebb vigyázat és fáradság mellett sem menthetjük meg a beteget a sok vérvesztéstől (pl. belső vérvesztésnél), úgy hogy az élet veszélyeztetve lenni látszik: a vérontást (transzfuziót) alkalmazzuk.

HIDASAI PÁL.

A SZUDÁNI CSATATÉRRŐL.

Az egyiptomi hadsereg nagy veszteségéről oly híressé lett szudáni csatáról ismét két képet közlünk.

Az egyik Hicks pasát ábrázolja hadvezérével, a mint az asszáliai csata után, mely tudvalegőleg jóval a vereség előtt (ápril 29-én) történt, pihenőt tart s nyílt sátorban tanácskozik. Asszália mintegy 6 mérföldnyire van Kovától a Nílus közelében. Hicks pasa itt mintegy 4000 főre menő seregével 5000 fölkelőt vert szét. A győzelmet jelentékenynek tarthaták, mert bár a fölkelők csakhamar szétfutottak, tizenkét tekintélyes vezér maradt a csatateren, mind arabok, s egy párt el is fogtak közülök. A pihenő helyen Hicks pasán kívül, ki egyedül ül széken, még három vezért látunk: Farguhar ezredet, ki a törzsak főnöke s egyidejűleg a gránátosok vezére volt, eredetileg nézve egy gazdag angol bankár fia, továbbá Evans Baldwin, a mérnöki kar szintén angol születésű főnökét, ki mint kiváló nyelvismérő s egyuttal tudós férfi, tolmácsul is szolgált, s végül Warner ezredet, egy szintén kiváló tisztet. Mind a négyen halottak már s Evans alig huszonöt éves korában érte el a szomorú végzetét. A tiszték körül ott látunk még néhány katonát, leginkább szudáni arab benschülteket s távolban a hadsereg festői táborát.

A másik kép szintén érdekes tárgyat ábrázol, egy szudáni harcász tisztségét alkalmozását. A kép elég világos fogalmat nyújthat a máhdi s egyuttal Hicks hadseregének főlemeréről. Ruházat, fegyverzet, sőt az alakok is élet után készültek. A nagy kiterjedésű Szudán, vagy a »feketék országa«, Egyiptom déli részén terül el, s északról, Asszuántól, azaz a Nílus első vízésztől délig, az egyenlítőig, mintegy 1650 mérföldet foglal magába, hosszában, szélességében pedig Darfur tartománytól Massowa nyugati részéig, a Vörös-tengerig 1800 mérföldet. Lakossága néger, arab és berber vegyesen, de mindannyit bizonyos fokig egyesíti az arab nyelv többekévébbé kizárólagos használata s a mohamedán vallás. Ötven-hatvan évvel ezelőtt egész sereg kis független királyság volt itt külön szultánok alatt. A mint azonban Mehemet Ali lett Egyiptom királya, ő délre vetette szemeit s részint azért, hogy csapatait foglalkoztassa, részint pedig, mert vonzerőt gyakorolt rá ama tartományok bősége elefántcsontban és rabszolgákban, melyek fölkitvili cizkiet képeztek, expedíciót intézett leigázásokra. Szennárt és Kordofánt sikerült is csakhamar meghódolásra bírnia s ezóta Egyiptom szüntelenül veszélyeztette e független törzsek önállóságát. Nemsokára Ismail khedive az egyenlítői tartományokat is annektálta s azokat Szudánnal és Darfurral

JOLÁN. — A LEÁNY A LAPOK OLVASÁSÁBA MERÜLT EL.

»Szudán« név alatt egyesítette. Mindamellett a meghódított törzsek soha sem nézték jó szemmel az egyiptomi kormányzást, s mindegyre elárulták hajlandóságukat fölkelni elnyomóik ellen.

És valóban, most már az angolok is bevallják maguk közt, hogy e tartományokra Egyiptom adminisztrációja nagyon áldástalan volt. A rabszolgakereskedés, melyet különösen dongolai kalandorok űztek, behatolva a Fehér-Nílus vidékeire s áldozatokat szedve magoknak e szegény, elhagyott törzsek közül, különösen Szudánnak Egyiptomhoz való kapcsolása óta virágzott fel. Egyiptom kormányzó és vezető köréi személyeire is vannak érdekelve az elnyomatás e rendszernek fentartásában, annyival is inkább, mert Szudán évenként mintegy öt millióval járult Egyiptom jövedelmeihez. Birtokbavétele és megtartása háromszor akkora hadsereg fenntartását tette szükségessé, mint a mekkorát Egyiptom védelme igényel, daczára annak, hogy unjenczokat csak erővel lehet fogni, mert a tropikus éghajlati viszonyok kellemetlenségei közt a szolgálatot ott, mint kéz halált tekintik.

Szudánnak összes lakossága 9—10 millió lehet, s legsűrűbb a Nilus partjaihoz közel. E lakosság között, a hosszú önállóság következtében, egész sereg főnök maradt még fenn s ily főnökök alkudozását ábrázolja jelen képünk is.

Mindkét kép bizonyos tekintetben jellemző a hadviselésre nézve. Patriarkális s lassu mozdulatok, fontoskodás az apró dolgokban uralkodnak mindenütt s ha hozzászámítjuk még a talaj is közlekedés nehézségeit, beláthatjuk, hogy bármely nagy legyen is a máhdi csapatainak fanatizmusa, e csapat előnyomulása Egyiptom felé még a messze jövőben van s igen sok véletlen léphet közbe gátolag.

JOLÁN.

ANGOL REGÉNY.

IRTA BLACK WILLIAM.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET.

Kalandok s kiséletek.

Sors könyvében még volt írva, hogy a lynni urfi, elszánt utjában Lóndon felé, ne maradjon kaland nélkül — oly kaland nélkül pedig, mely kisebb mult, hogy komolyan nem végződött. Az éjjeli vonat Invernessből délnek menőben, hajnalban megáll Perthben, s csatlakozásra várva majd egy órát időz, nialatt az utasok megmosdólkozhatnak, megreggelizhetnek, kinyitják az utasok táskáit s magukat a nyugtathatják reggeli és heti lapokkal is ellátathatják. Archie mindent megtette, s a mikor I. osztályu helyére vissza akart ülni — hát egy II. osztályu koci ablakában kit pillant meg?

esetelve, a legvérmesebb reményeinek adott kifejezést.

Nyugalmát egy percze megzavarta a Gramme levele, melyet pár nappal utóbb kapott, s melyben a kedves asszony kétségbeesetten kérdezte: igaz-e, a mi előtte hihetetlennek tetszett, hogy fivére s kedves Jolánja közt felbomlott a viszony — és sürgetőleg kérdezte annak okát és felvilágosítást: hogyan történhetett a dolog. Ő bizonyos volt benne, hogy abban egyedül az ő hebehurgya öcsse a hibás!

Jolánnak eszébe jutott, a mire őt Archie oly sürgetőleg kérte, hogy a viszony felbomlásának okát és módját ne tudassa a lynnikkel; s Jolán azért gyöngéden, de kitérőleg felelt érzékeny szívű barátjének:

»Kedves Mari! Sietek tudatni veled, hogy fivéred magaviselet irányomban a legnemesebb, kifogástalanabb és lovagiasabb volt: s a mit te az ő hebehurgyaságának nevezsz, az ép a legtisztelendőbb férfiaság. Miután a dolog elmult — s végkép és egészen — miért a viszony felbomlásának okait kérdezi már? Nyugodj meg benne. Eljegyzésünk felbomlott, barátságunk s kölcsönös becsülésünk nem, sőt — ha lehetséges, még erősödött. Remélem, veled szemben s a te részéről is így lesz; s talán még a felvidéken is látjuk egymást, oly vidáman, vagy vidámabban mint ez évben. Kérlek add át tisztelem kedves férjednek is — te pedig emlékezél rólam mindig oly szeretettel, mint rólad emlékszik

hű barátinéd

Winterbourne Jolán.

S ezzel Jolán életének ez epizódját egészen s örökre befejezettek tekintette, s most már igazán egész szívvel és lélekkel anyjának szentelhetette magát. A tél felé gyorsan közelgő ősz valóban sürgette is, hogy Worthingból elsiessenek, mielőtt anyjának lassan gyarapodó ereje egy nagyobb utazás fáradságait kiállni képesnek mutatkozik. Ez azonban napról-napra csak haladt. Az anya nem tudott szabadulni a beteges, de annál gyötrőbb rögeszmétől, hogy leánya bérté egészen fölállozza magát s napról-napra megújította a kérést: hagyja őt Jolán magára, ő már egészen jól van, még csak erősödni kell, de a visszaesés veszélyétől már nincs mit tartania. Jolán erről természetesen hallani sem akart, s a maga vidám, nyájás, szeretetteljes módján igyekezett meggyőzni róla anyját, hogy a mit áldozatnak nevez, az neki a legedesebb gyönyör.

Egy nap oly valami történt, a mi aztán anyját is megterítette s teljesen megrendítte önbizalmát a mellet, hogy Jolánt is a legnagyobb ijedelembe ejtette. Az anya az ablaknál ült, kényelmes zsöllyesékében, melyből a tengerparton s az utczán sétálókat szokta gyakran órahosszant szemlélni — midőn egyszerre rémülten kiáltott föl:

— Jolán! szivem —

Jolán ijedten ugrott fel és sietett anyjához kérdezni remülése okát.

— Azt az embert láttam — tudod — Romfordot, — suttogá Winterbourne-né, még remegve minden tagjában.

— No's aztán?

— A ház körül kóválygott s gyanusan tekintgetett fel az ablakokra, mintha engem keresne. Bizonyosan felfedezte rejtekhelyünket s most erettem jött. Ne hagyj el Jolán, ne hagyj el. — Mitől se taris anyám. Ez embernek semmi hatalma fölötted.

Csak nehezen nyugtathatta meg anyját. Titkon azonban irt Lang és Lawrence uraknak, atyja ügyvédeknek Londonba s kérdést intézett hozzájuk, ki van-e elégítve azon embernek minden követelés. Válasz helyett Lang ur maga, az egyik üzletláris jött másnap Worthingba, hogy teljesen megnyugtassa a leányt s általa az anyát is. Romfordéknak nem csak kielégítve volt minden követelésük, de háromszorosan is s tőle ünnepélyes elismervény erről az ügyvéd kezében. Ez elismervényt Lang ur magával hozta s felmutatva azt a rendőrségnek, intézkedett, hogy a gazember metálini menyérelte erővel is megihussitassék. Csak annyi elővigyázat szükséges, hogy ez ember, ha mégis itt ólalkodnék, tanulatlanul ne beszélhessen egykört áldozatával, a mit Jolán egészen biztosított is, mivel ő soha sem engedé anyját egyedül menni ki.

— S most magamra vonatkozólag szeretnék valamit kérdezni Lang ur, — mondá Jolán. — Kérem, mondja meg, mikor én Londonba jöttem, ki volt az, a ki önököt előre értesítette? Ambár azt hiszem, magam is kitalálom.

— Megmondhatom kisasszony, annál is inkább, mert maga is sejtetheti. Melville ur volt, a ki az óta is járt nálunk, alig pár hete, s újra erősen meghagyta és szívünkre kötötte, hogy kegyednek mindenben segítségére s parancsára legyünk.

— Gondoltam, hogy ő volt. Remélem jól volt, mikor látták?

— Oh, egészen jól.

— Köszönöm Lang ur! igazán lekötöztet.

— Kérem, szót se érdemel, — felelt az ügyvéd, bucsuzva, — s ő is gondolt valamit magában.

Romford urat azonban nem látták többé s nem is hallották felőle. Bizonysan meggyőződött, hogy nincs mit keresni Worthingban s nem olyan fajta ember volt, a ki hiába vesztesse idejét egy drága tengeri fürdőben. Így ez a féltelmes epizód minden rossz következtetés nélkül vonult el Jolán és anyja feje fölött. De annál inkább sarkalta őket, hogy oda hagyják a helyet s délre meneküljenek. Winterbourne-né azonban még mindig oly gyöngye volt, hogy a tengerre s általában nagyobb utra indulás veszélyessé válhatott volna rá nézve. Jolán orvostól szeretett volna tanácsot kérni, talán erősítőszereket, chinint, vagy mást; de anyja határozottan ellenzte.

— Elég volt nekem a mesetársaság italokból, — mondá szomorú mosolylyal. — Irtódom az orvosoktól, nem is kell nekem más orvos — rajtad kívül — te gyógyítottál meg, ne hagyj el, ne bízz mással.

— Azt nem is akarom, anyám, — szökött Jolán megnyugtatólag. — Már meg is csináltam uti tervünket. Kocsin megyünk Newhavenig: jól beburkollak, hogy meg ne ártsan a hideg. Onnan könnyen megyünk Lewesig, s ott bevárjuk az alkalmas időt, egy szép napot — hogy tengerre szállhassunk s átkeljünk a csatornán. Dieppe-től Párisig rövidebb az út, mint Calais-tól. De onnan Marseille-ig, az retentő hosszú ut, attól félek. Nagyon aggódom miattad, anyám. Nem gondolod-e, hogy jó volna tanácsot kérni valakitől, segítségünkre hívni valakit?

— Orvosra gondolsz? Mondom, irtódom az orvostól.

— Nem, nem. De lásd, atyám minden levélben panaszkodik, hogy semmit sem tehet értünk, semmi részt nem engedünk neki gyógyulásában. Hátha —

— Nem, nem! — kiálta anyja eljévedve. — Arra gondolni sem lehet! Nem — ő soha sem bocsáthat meg nekem!

— Megbocsátni? Arra semmi szükség; minden meg van bocsátva, el van feledve.

— Nem, az lehetetlen. Ha ide jó, csak azért jöhét, hogy téged magával vigyen. Nem, ne hagyj el! Csak veled akarok lenni, egyedül csak veled.

Jolán, látva anyja borzasztó idegességét, a mely mindentől visszariadt, mindenben rémet látott, elejtette a beszéd fonálát s az uti készülétek rendezéséhez látott. Mindent megállapítottak. Három nap múlva indulnak — a kocsi meg volt rendelve — kis napi járatokban fognak utazni, nagy pihenőket tartanak, míg a beteg a fáradtságból felüdül. Jolán még leveleket írt, mielőtt Angliát elhagynák — apjának, tudatva vele mindent, Lang és Lawrence uraknak,

az uti költségre szükséges utalványok rendezésére véget, s még Mrs. Bellnek, hogy tőle is bucsút vegyen — s melleleg, hogy válaszából megtudjon valamit arról — a kire szünetlenül gondolt.

A Mrs. Bell válasza az indulásra kitűzött előtti nap érkezett meg. A jó asszony halálától és örömtől áradozott a megiszteltetés fölött, mely őt azzal érte, hogy Jolán irt neki. Örömmel tudatta vele, hogy a Monaglen-ügy is szerencsésen be van fejezve; a Melvillek ősi birtoka visszaváltva s bármely perczben átadható jogszervi birtokosának. — De hajh, ő, szegény asszony, hogy merje ezt neki megmondani? Nem meri — csak a jó véletlenre vár, — de az nem akar jelentkezni. Melville ur délről, a hol járt, pár hét előtt hazaérkezett Gressbe; de oly szólan és magába zárkozott, hogy a jó asszony nem mer szólni neki — s így nem is tudja, mi lesz az egész dologból.

Jolánnak, e levelet olvasva, első gondolata volt, hogy írjon Melville urnak s kérje meg őt,

Gyulai László rajza.

ARANY JÁNOS DALAIBÓL. — A HEGEDŰ SZÁRAZ FÁJA ...

legyen irgalmas a szegény Mrs. Bell iránt s kegyeskedjék elfogadni tőle a neki szánt ajándékot. De bővebb megfontolás után letett e szándékáról. Hogy illenék az hozzá, bele írtani magát a Melville ur dolgába? A mi elmúlt, elmúlt — s neki nincs más kötelessége, mint anyjára gondolni.

(Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* Nők, mint feltalálók. A nőknek nagyobb mértékben alkalmazása az ipar terén előidézte, hogy a nők mint feltalálók lépnek fel. Előbb sem volt példátlan az ily dolog, de természetesen csak elszórván. A legnevezetesebb feltaláló volt Metcalf kisasszony, ki 1798-ban alapította az első szalmakalap gyárat Massachusetts államban s oly sikerrel, hogy fél év alatt már 500,000 dollár értékű kalapot adott el. Később szintén egy amerikai nő tett nevezetes találmányt. Green Littlefield Katalin, egy tábornok özvegye, feltalálta a nyers gyapot tisztítására szolgáló első gépet, mely már oly jó volt, hogy 200 kilo-

gramm gyapotot volt képes ugyanannyi idő alatt megtisztítani, míg a kézi munkás egy fél kilogrammnyit. Egy harmadik amerikai nő, Burden, oly gépet talált fel, mely három percz alatt készít egy patkót s melynek segítségével, egy statisztikai kimutatás szerint, 14 év alatt 32 millió dollár termelési költséget kíméltek meg. Siarnel-Minain asszony 1847-ben érdekes aratógépet talált fel. Ezután már rohamosan szaporodnak a feltaláló n. k. Az ő leleményességük eredménye többek közt egy fonógép, mely egyszerre 12-40 fonalat ad, egy szövőszék, mely háromszor többet dolgozik, mint a rendes szövőszék, javított fűrészgépek, gyapotmérő - osztógép, tűjelző, olvasztó, írógépek stb. A nevezetesebb dolgok közé tartoznak: a tenger alatti teleszkop, melynek segítségével az elsüllyedt hajókat könnyen meg lehet vizsgálni, a «Heureka» nevű ismert utcaszeprő gép, továbbá Walton asszony érdekes találmánya, mely által a vasutak és pályák kellemetlen kigőzölését mellőzni lehet. Hofner Harriet, ki mint szobrász is eléggé ismert, sok találmányt tett, antik márványutánzatra, állandó mágnesű motorként alkalmazására, mely utóbbit igen dicsérik.

* Naponként egy millió tonna kőszén fogy el jelenleg a világon. Egy tonna 100 kilogramm. E kőszén elégsége által egy évben oly sok erőt alkotunk, mint az összes emberiség izomereje, azaz az ember erejét megháromszorozzuk. A földhasznált kőszénnél azonban hasonlíthatatlanul több az, a mi a kürtökön át a levegőbe megy. A kőszént különben már a XII-ik században használták egyes zárdákban s 1340-ben Zwickau tanácsa szabályzatot is alkotott a kőszén használatáról.

* Egészségügyi muzeumot nyitnak meg Berlinben. Az szent alapot a muzeumba az ott tartott egészségügyi és életmentési kiállítás nyújtotta. Egyes kiállítók több tárgyat ajánlottak fel a muzeum számára, különösen a porosz kormányának az ipari s iskolai egészségügyre vonatkozó gyűjteménye itt marad. A muzeumot a kiállítási épületben helyezik el, melyet a kormány megvett s 300,000 márká költségen átálakit. Ez épület egy részében lesznek különben a művészeti s másnémi kiállítások is.

* Úgyes repülőgéppel tett kísérletet nemrég egy angol feltaláló. Kicsiny gőzmozdony hajította óriási atlasz-szárnyait. A repülés sikerülmi látszótt kezdteben, de csakhamar kitért, hogy csak előre repül, de nem felfelé. Mindig egyenes irányban hatolt előre s oly erősen, hogy midőn egy nagyobb folyóhoz közeledett, barátai után futottak s erőszakkal vonták le, nehogy véletlenül a folyóba essék.

* Az idegen szokásokat erősen üldözik Koreában, Kelet-Ázsia ez idegenek számára nemrég megnyitott országában. A reformpárt feje az udvarnál kegyvesztett lón, mert családjában divatba hozta a japán fürdő használatát.

* Az utca-gyermekek védelmére Rómában Borgheze herceg elnöklelte alatt társaság alakult. A szegény római szülők nyáron a mezőn foglalkoztatják gyermekeiket, novemberből fogva azonban az utcaakra küldik őket koldulni gyufa- és virágáruslás czime alatt; néhány festőknek mintául szolgálnak.

* A rangos orvosról emlékezik meg doktor Guarvoni 1610-ben megjelent művében, mely az emberi ostobaságról szól. Ez utazó orvos egykor megalkudott egy orosz hatósággal, hogy a kórházban levő minden beteget meggyógyít. A kórházban erre minden beteg sora látogatott s egyenként ezt mondta nekik: «Legyen nyugodt, a maga baja még nem oly nagy, mert a leggyengébb betegét holnap porrá égetik, hogy a többin segítsenek. Maga elég erős, hogy elhagyja az ágyat, mert holnap délben jó a hatóság, hogy kiszemelje a leggyengébbet.»

A következők az lett, hogy másnap, midőn az orvos által meghívott előjáróság a kórházban megjelent, a betegek mind kiugrottak az ágyból s a betegséget az orvost a kialakultó héren kívül, még jól megjutalmazta. Mire észrevették, hogy a betegek állapota az ijátság s erőltetés miatt még rosszabb lett, a doktor elűnt s szolgáltatásul más városban ismételte ugyanezt a fogást.

A szt.-katalini állás alatt.

UTAZÁS PALÓCZORSZÁGBAN.*

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

1. A Kesely rögeszméje.

Az utóbbi időkben jó nevet szerzett fiatal illusztrátor, Dörre Tivadarnak volt meg az a kívánsága, hogy ő, ki már nekem annyi palóczt rajzolt ide-oda, lásson egyet elevenen is.

Elutaztunk. Mondtam neki, hogy csináljon odahaza testamentumot előbb, mert noha nem esik Palóczia a világ végén, itt mégis meg fogja köstölöni azokat az utakat, a melyekről az annálébban meg van írva: hogy sarat raknak a sár fölé s nevezik egymás közt «országut»-nak.

Minthogy ez a leírás egyszersmind hasznos kalauza kíván lenni a jámbor olvasónak, kénytelen vagyok kiterjeszkedni a részletekre is. Nevezetesen elindultunk Budapestről este a bécsi hajón, mely Váczig vitt bennünket, hol szépen megháltunk a «Csillag» czimű vendéglőben, s csodálkozva tapasztaltuk reggelre, hogy a pénzünk több egy forinttal, mint a mennnyivel elindultunk.

Mikép lehetséges ez, ha sem nem kártyázik, sem nem lop, sem nem talál pénzt az ember?

A pénz ezen megfájdását talán a boldog éghajlat okozza? Oh nem! Palóczia sem Tündérorság ennyire! Ilyen tartomány nem fordul elő talán még a népszínházban sem!

Nagy fejtorés után birtok csak megfajteni a csodát. Eszünkbe jutott ugyanis, hogy tegnap este a váci hajóállomásnál fiakkercocsist fogadtunk, a kinek nem mi adtunk foglalt, hogy pontosan ott legyen reggelre, hanem ő adott nekünk egy forintnyi foglalót — hogy biztos passagieroknak vehessen.

— Hogy hívják? — kérde tőle az én piktorom, egészen elmélyvedve vonásainak nézésében.

— Én Roth Salamon vagyok.

— Palóc ez? — szökött a piktor halkan, hozzám fordulva.

— Dehogy! Hát nem látja, hogy zsidó?

— Lehetetlen! Soha sem láttam még zsidó kocsiszt.

— A palócok kevély, hetyke nép, nekik derogál az, hogy pénzért szállítsanak valakit. A zsidó vagy uruk nekik, vagy — szolgájuk...

A ki ösmeri azokat a berkoesikat, a melyek Vácztól Gyarmatra szállítják az embereket, azok már régen számárnak deklarálták azt a böles embert, a ki először állította fel, hogy «lassan járj, tovább érsz».

Két nyomorult gebe (ezuttal Kesely és Sár-mánya) van befogva egy-egy özőnvíz előtti batorba, melyről minden földi ékesség lekopott. A gebék nyakán csengetyű, melynek zör-gése idegessé teszi az embert és a feje is okvetetlen megfájdul tőle.

— Nem lehetne levenni azt a csengetyűt Salamon? — indítványoztam a kocsisnak.

— Nem lehet kérem alásan, mert az nagy mulatság a lónak. Nagyon megszokják ezek a kedves állatok és szórakoznak vele így utközben. Olyan az nekik, kérem alásan, mint az abrak... mint a vászoncselédnek a muzsika.

* Mikszáth most megjelent művei közül a «Nemzetes uraimék»-ből a mut héten adtnak mutatványt, másik könyvéből, az «Apró Gentry»-ből pedig itt közzöljük az «Utazás Palócországbán» czimű rajzcsiklust Dörre Tivadar illusztrációival, melyeket a hangulatos illusztrátor ott a helyszínén rajzolt természet után a «Vasárnapi Ujság» számára. Szerző e kis elbeszélésekhez írt egy utat is ez alkalomra, a mi olvasóink számára, melyet legközelebbi számainkban közlunk. Szerk.

is kénytelen volt madzaggal kötni oda a bűvös kolompót.

— De iszen, — mondá, — nagy esze van ennek a lónak. Higye meg teens uram, az embert sokkal könnyebb rászedni.

S miért ne hittém volna, ha ő mondta?

2. A palóc föld flórája.

Szép őszi nap volt a hétfői nap. Aranyos napsugarak fényvel öntötték be a völgyet és a rónákat. A vén Naszályhegy egészen neki zödlött a mult heti esőzések után s míg nagy darabon velünk futott, hol közeledve, hol távolodva, előbunkantak kék ruhában Nógrád vár regés romjai, Drégelyi: azon az oldalon s balra a távolban ködösen, mint egy karabélyeső, a vén Szanda.

De jó volt ezekben lakni valamikor! Hunem iszen nem a dalás időköt keressük most. Az én piktorom oda se nézett a sas-fészkeknek!

Többet ért annál egy rozoga kunyhó a rét-sági szőlőkben.

— Nini, a Lapaj kunyhója, — kiáltá a piktor lelkesedve. Menjünk oda! Hadd vegyek róla vázlatot.

Leszálltunk s megindultunk a hegyi gyalog uton a kunyhó felé, mely galyakból és vesszőkből volt összetákolva.

Utközben jobbról, balról ismerős füvek és virágok mozogtak, szökött harmatosan. A vadkomló felutott a csipkebokrokra s egészen körülfonta a karcsu hajtásokat, mintha szoknyákat varna belőlük. A fekete bodza egész nagy táblákat lepelt be... mosolygó gyászmezőket csinált.

Még a virágok is milyen egyszerűek itt! A marmancsok, a tormalevelek hogy összekeverednek, összebujnak; a bajnokfi kiemelkedik közülök magasra, a farkastej buján szegi be az utakat s még a halványpiros virágu bogács is disz itt.

Oh kedves virágai a palóc földnek! A tündér kert se szebb tán, a kelet gyöngyei se bá-jolóbbak, mint a ti borókabogyóitok.

Ez a szőnyeg, a mely az én bölcsöm alá volt terítve, a melyet én annyiszor megtapodtam.

Valami édes csiklandozást érzek a talpamon, ha rátek lépek... vagy hogy talán a szivemben van az...

— Milyen szomorú virágok és füvek! — mondá a piktor.

— No ugy-e gyönyörűek?

Még egyszer megnézte őket, futólag, le-nézőleg.

Félkönyökére dülve, kihívó tekintetet vetett ráink.

— Nem találok rajtok semmi különösét. Minden mező ilyen.

Ilyen? Oh dehogyan ilyen! Vagy igaz, hiszen a piktorral ők egy cseppet sem törődtek, hagy-ták elmenni magok között idegenül.

Valamennyi engem nézett, kidugták kíváncsian fejüket az apró füvek és a löhéres bokrok közül, intettek és kiabáltak, csalogatón magukhoz szólítottak... Nem ömszert? Nézz csak! Itt vagyok... Látsz-e? Én is. Mi is. Mindnyáján. Nem öregedtünk semmit... semmit azóta...

Szívem hangosan dobogott szavaiktól... talán a könnyem is kicsordult; soha nekem még nem volt ilyen egyszerű fogadtatásom. De a piktor nem értett abból egy betűt sem. Dunántuli ember, szegény!

3. Az új üstökös.

Lerajzoltuk a kunyhót. A csész a mint megjáról a kunyhójáról mappát veszünk föl, gyanakodó szemekkel mért végig s közelebb lépegetve hozzánk, szűrte a földre terítvén, félkönyökére dülve, kihívó tekintetet vetett ráink, mintegy várakozó állásban.

— Ösztég mire való lesz az? — szökött hosszu hallgatás után boszusan.

— Semmi rozra. A kunyhó nagyon szép. Le akarjuk rozszni.

Megcsóválta bozontos fejét.

— Dejszen engem el nem bolondítanak az urak. Már micsoda szépség volna ezen a lak? Nem vagyok én mai gyerek. Ha az urak valami szepet akarának festeni, ott a tisztartó háza a faluban, — hanem hát jól tudom én, mi lesz ez...

— Ejh, ugyan mi lesz?

— Az lesz, hogy megmondta nekem a rét-sági főkdudus, a kinek a fészket ott vagyon az országuton, a vén nyárfa alatt....

— Mit mondtott meg?

— Azt, hogy a bíró megfenyegette, jövedelmi adót fog vetni a vármegyére ő rá is: — mert már a vármegyére rászorul az ilyen szegény párakra is.

Neveztünk a csész észrevételén, a mi ugy látszik még csak jobban elkeserítette.

— Nevethetnek, tudom én. Látom ám már az új üstökös negyednapja. Mindig hajnalban jön a nagy farkával... Égi jel nem hazudik.

— Hiszen az üstökös háborút jelent barátom.

— Az ám valamikor, — szökött meggyőződéssel, kalapját szemére huzva, — háborút jelentett még a jó világban, de most már mindig az új porciónak a forspontja. Nem vagyok én mai gyerek, megvigyáztam én azt már.

És az öregnek körülbelől igaza van. Mert ha az üstökös háborút jelent is, az új adókat meg a háboru jelenti.

Csak egyet nem vigyáztott meg csész uram; hogy az adószedők néha be se várják az üstökös csillagot.

Felállt, közelebb lépett hozzánk s inkább kíváncsisággal, mint gyűlölettel tekintett a vázlat-könyvre s a mint lassan-lassan kikezdté venni a körvonalokat, még tetszett is neki a dolog.

— Az istenygusz, — mondá.

Kivettem szivartárczámat s megkínáltam egy szivarral.

— Hát iszen... iszen... — szökött békülékenyebb hangon, miatt a szivart a nagyobb összetartozandóság okából megnyálatza, — ha már rászorul király ő felsége... mert hal-lom hogy nagy szegénységben él ő is... én bizony, nem özködöm... csak arra kerem szeretettel az urakat, hogy ha már ugy van, hát legalább minél kisebbre rajzolja.

Azt gondolta, hogy ugy kevesebbet kell majd fizetni érte. S szörnyen hálálkodott, mikor egy féltényérnyi darabkára látta odateremtve.

Két mokány hegyi ló húzta, s mintegy husz ember ült rajta.

4. Képzeltbeli kényelem.

Az is csak valami s ha beelégzik vele, a ki élvezte, megéri neki az igazit. De menjünk bele a meritumba. Vajjon van-e, a ki ne hallotta volna már ezt a nevet: Fábri? Mert ismertebb név az a tótok előtt, mint a Hannibalé, vagy az I. Napoleoné.

Fábri volt az ötvenes években a tótok közlekedésügyi minisztere. Ugyanis ő neki volt egy nagy gyékényes szekerere, mely minden hónapban közlekedett egyszer Pest és a Szepesség közt s a mennyi Pestre menendő és Pestről jövő utas meggyülemlett egy hónap alatt, azt mind egyszerre vitte, hozta, tekintet nélkül a mennyiségre; olyan volt az a tót szekér, mint a Hatvani professzor bűvös szobája, mely tetszés szerint tágult ki in infinitum.

Mundus se expedit. A nagy Fábri meghalt, de a nagy tót szekér megmaradt, lévén ez örökkévaló. Most is ott pillantottuk meg Bétség fölött, két mokány hegyi ló húzta s mintegy husz ember ült rajta egymás tetejében, ládák, batyukon és párnákon. Hogart ecsetére méltó kép.

A kik a kocsi fel nem fértek (azok is voltak vagy huszan) ott kutyagoltak a kocsit mellé, két oldalról, vidám dalokat zengedezve:

Tátra, Mátra, Fáttra
Három arany tálla.
Három arany tálon
Három arany czipó,
Előre lovak! Gyí, hó! gyí, hó!

A lovak oda se hederítettek a nótának, s monoton lépésekben, melankolikusan ábrándokba merülve, mozgatták a lábaikat nagy kelletlenül.

A következő dombnál azok, kik eddig a kocsin hemperegtek és fogódkodtak, leszálltak pihenni, a gyalogosok pedig fölkapaszkodának, a mi nekik körülbelül olyanforma multság volt, mint mikor a quadrilleben felváltják egymást urak és hölgyek.

Mert tulajdonképen borzasztó utazás volt ez. Az utasoknak még jobb a gyaloglás, mint ha a kocsin ülnek. Sőt datur tertium is. Némely helyeken maguknak kellett tolni és huzni a roppant megrakott szekeret.

Hanem azért ők mégis azt képzelték, hogy kényelmesen utaznak s szívesen fizettek Pestről Liptó-Sz. Miklósig fejenként néhány forintot a szekeresnek, hogy a járműve mellett ballaghasanak s azt vontatni segítsek a két életunt állatnak.

Ilyesmire is csak a tót fantázia képes, meg a birkatürellem és a mindennel való megelégedés.

Nem! Ezek soha se fognak revolúciót csinálni ellenünk!
— Mikor érnek be Szent-Miklósrá? — kérdem tőlük.

— A jövő héten, — válaszolják. — Vegyük fel az urak egy darabkán a feleségeinket a hintóra!

Utítársam mondá, szeretne lerajzolni egy-két tót arcot, minél fogva késznek nyilatkozom teljesíteni kívánásukat.
— Válaszszák ki maguk közül a három legerősebb leányt, azokat elviszük Vadkertig.

Nagy zibongás-nyihogás keletkezett a vásonnap között s csodálatos, csakhamar megállapodás történt a legszebbek iránt, kik aztán,

mint a vadmacskák, egyszerre három oldalról is folkusztak koscsinra.

Csinos arczok voltak, délczeg, sugár termetek, valóságos öröm volt velük lenni. Ugy néztek ki, mintha Pestre mennének s szinte nehéz volt elhinni, hogy onnan jönnek.

Pestről? Ilyen üdén, ilyen elevenen?

— Lehetetlen; igazán Pestről jönnek?

Hanka, Panka, Anka, a fejökkel bólintottak és semmi különöst nem találtak abban, hogy a piros rózsát ott le nem szakasztják.

Mert másnak nyilik az... ott, ott...

Kék szemük révedezve járt a messze távolból kéklő hegyeken. Arra fekszik valahol Mikulás, a kedves, édes Mikulás.

— Az csak a szép város, édes uram! — mondák... Pedig igazán Pestről jöttek.
(Folyt. köv.)

MIKSZÁTH UJ KÖNYVEI.

A «Nemzetes uraimék» és az «Apró gentry» ezim jelen meg legközelebb két kötet a könyvpiacra. Az első regény, a másik kis terjedelmű elbeszélések tartalmaz, többnyire humorosokat, de itt-ott van köztük egy-egy poétikus darab is. Ugy látszik, mintha két különböző egén volna az írő. Egy helyütt a poétát látjuk tisztán, más helyütt a humoristát. Az «Apró gentry» kötetből legjobban látszik meg szerző sokoldalúsága. A kötetben vannak politikai satírák jóízűn előadva, különösen jól sikerültek az egyes írók és politikusok elbeszélési modorának parodizálása, oly izléses dískéret modorban, hogy az azoknak is mulatságot okozhat. Negyvennél több apró történet van a kötetben.

A «Nemzetes uraimék» Mikszáthnak első terjedelmes munkája. Vaskos, közel 400 lapra terjedő kötetben, díszes kiállítással, minden fejezet előtt a fejezet cselekvényéből vett képpel. A képeket Gyulay László rajzolta.

Mikszáth a régi kurta nemeseket festi könyvében. A regény hőse a hatalmas Mácsik György, ki belehúzasodik az előző Laczkó családba. Az alig mult idők perlekedő nemesi családja lépek elé elvenen. Látjuk léha aspirációkat, üres nagyragyúsukat, hetyke csillogási törekvéseiket. Mácsik nemcsak a regény, de a Laczkó családnak is kiemelkedő alakja. Fölfedezi pécésétes iratokból a Laczkó család igényeit egy nagy alföldi birtokra s belevonja a familiát egy levegőbe épített lehetetlen pörbe. (Százával voltak az előtt az olyan pörök.) A pör nehezen megy, kigondolják, hogy patronus kellene, a ki azt elősegítené a bíró ágonkál. De a patronusokban nem lehet bízni, legjobb volna, ha magokból a Laczkókól űne egyszer valaki az alispáni széket. Hát miért ne űne? Hiszen a Laczkó rokonság van többségben a restaurációknál. Igen, de nincs alispánnak alkalmas ember a műveletlen, jóformán parasztnődra élő booskorosok közt. «Nevelni kell egyet» — tanácsolja Chalupka, a regény derült alakja, ámbár majd minden alak derült a könyvben. S ugyis történik. Össze gyűlnék a Laczkó apák és anyák gyermekeikkel s egy humorgazdag fejezetben megejtődik a választás; Laczkó Boldizsárnak, a korbely szűcsnek, tizenhárom éves életrelvaló fia, Gábor, jut egy véletlen folytán diadalra, s azontúl a vásott Gábor gyereket olyanná válik, mint egy kis király, kinek az összes Laczkók meghódolnak, mint a vármegye leendő fejének s birtok-aránylag kivett adókkal nevelik nagy pompával Pesten, mialatt Mácsik hatalma egyre növekedik, elannyira, hogy utóljára a vármegye urai is belátják a Laczkó család összetartása által fenyegető veszélyt. Mácsik megrontására igyekeznek, vagyis inkább más irányban akarják lekötöni, hogy ártalmatlanná tegyék uralmát.

E sajátos eredetiséggel szőtt szálakra van a mese további folyamata építve. Egy szép uriaszony, Barosné, kinek a megyei urak teszik a szepet, veszi kezébe az ügyet, Mácsikot elhódítani a Laczkóktól, a mi annál is inkább sikerülhetne, mert Mácsik neje, Laczkó Anna, időközben meghal gyermektelenül, s most a «nagy pribolyt» semmi se kőti többé a családnak. Mácsik beleszeret Barosnáknak koros grámleányába, Réky Biribe, az urasszony táplálja ezt a szerelmet... Már az eljegyzés is megtörtént, de Mácsikban kitör a nagyvágyás, a hiúság, melyből psychologic gondos megfigyeléssel van összedílitva egész lénye, nagy lelki tusa után visszaküldi durván a gyűrűt s a Laczkókból követéséget menesz a környékre,

hogy kérjenek meg számára egy Laczkó lányt, akármelyiket, e ak Laczkó legyen.

A nagy áldozat azonban kárba megy, mert mire «a Gábor gyerek ö fensége» elvégezés iskoláit, megváltoznak az idők, kitör a szabadságharc, összeomlanak a nemesi privilégiumok.

A Laczkók elszegényednek, tönkre jutnak, Mácsik kétségbe kezd esni a jövő fölött, bár még hatalmas és ereje tetőpontján áll, úgy hogy örömet kap az új terv után, melyet Baro néval szűnek, hogy Gábor vegye el a tehető Birikét, kire néz a Baros vagyon is. Ezzel a házassággal még helyre lehetne hozni mindent.

De ez is dugába dől, a rosszul nevelt Gábor viszonyt sző Pesten egy színésznővel s mikor épen az esküvőt tervezik, váratlanul haza jön vele.

Mikszáth ide tette a regény «legnehezebb fordulóját», hogy ugy nevezzük. A nagy eseményt, hogy Gábor megházasodott s itthon van, a nyelvezet Mácsikné tudja meg legelőbb s futtában rohan a Laczkó Boldizsárak házához s itt annyira fölingerli a bűnbánó Gábort, hogy az megveri s dühében kilöki az udvarra.

Az egész faln összerohan s meg van győződve róla mindenki, hogy itt emberhalál lesz. A rettenetes Mácsik neje követni el ily kivülzést...

Maga Gábor is el van készülve a legrosszabbra, s remegve várja a boszuilló hatalmas embert a mint rá fog csapni.

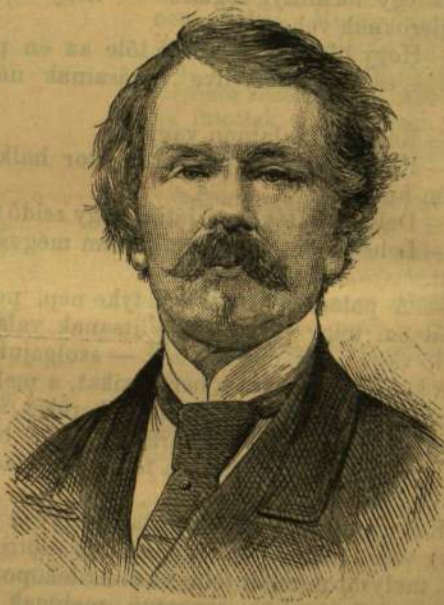
De Mácsikot megtörtí az utolsó csapás. Óriási ereje, hatalma, lélekjelenléte, ruganyossága összetörök, s tulajdonképen kislul, hogy soha se volt se erős, se bátor, se nagy.

Meghatóan van leírva a mint fogy, fogy e fényben tündöklő alak, a mint a közvélemény előtt, mely istenített, lassan-lassan oszladozik a köd, s ő folyton kisebb-ki-beb leend, míg végre nevetségessé válik.

Olvassa e könyvet, önkénytelen arra a gondolatra jövünk, hogy Mikszáth valamely államfért vett mintául s azt helyezte egy szűk keretbe. A nagy Mácsikot látjuk nagygnak, erősek, nimbuszszal meg rakva, s majd napról-napra nevézik összezsugorodását, mert nagysága, ereje inkább a viszonyokban s az őt követő tömeg nyelvéseiben volt, nem ő benne.

Nem akarjuk a regény meséjét tovább részletezni, egész terjedelmében fogják azt olvasni sokan, csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy Mikszáth első regényében sem ment kitaposott nyomokon, önmállan indult, regényének szerkezete is jól gondol, a mese, a felfogás eredeti s a kidolgozás az a gyöngéd, finom és könnyed, mely e derék, szorgalmas írónk szépirodalmi dolgozatait oly kedvesekké és szívesen olvasottaká teszi.

MAYNE READ KAPITÁNY.

Ugy látszik a tengerész angol nép — mondjuk inkább angol világot előtti (mert egy világ az valóban) a kapitány (mint ők röviden kapitán-nek mondanak ki) színtoly vagy még népszerűbb, mint a németeknél a doktor ezim, mert oly emberek is, kik egyéb, kiválóbb, mert nagyobb tehetséget igénylő teret is bábrókat arattak, büszkén teszik nevük elé bokréta gyanánt a kapitány nevet, ha egyszer e címre jogot szerezhettek.

Azonfölül, igaz, hogy a mi Mayne Readet illeti, e czimben némi ajánlat is rejlett a kitünő regényíró műveire nézve, mert ez azt jelentette, hogy az illető szerző nem valami csöndes padlásszoba zugában átforgatott képes ismeret-

tárakból merítette műveivel a helyrajzi adalékokat, nem is csupán ugynevezett tanulmányutazás alapján, hanem maga is előkelő szereplőként forgóldott ama színpadon, melyen az általa leirt «csodálatos, de mégis természetes» kalandok lejátszódtak.

E tekintetben ő a világ híres írói közt szinte egyedül áll és jórészt ennek is köszöni művei kiválóságát s írói hírnevét.

Mert bár elmélet és gyakorlat nem zárják ki egymást föltétlenül, de a kettőnek hajlama és képessége mégis legtrikábban egyesül egy azon emberben.

A fegyver és toll forogtatásának szenvedélye oly tulajdonságokat föltételez, melyek egymással csaknem ellentétesek.

Mindakettőben egyaránt kiváló lenni csak Julius Csésari lángelméknek adatik. Többnyire egyiket a másikért mivel mindenki, és a ki egyikben műkedvelő maradt, hogy a másikban kitünőt adjon, az már érdemes dolgot mivel és cseljét érte.

Valódi költői tehetséggel bíró egynék többnyire hajlamot éreznek ugyan viszontagságos, kalandos élet iránt is, de csak lázas, forrongó ifjúságuk első éveiben, mikor még valódi írói hivatásuk teljes tudatára nem is ébredtek. A mint egyszer ez megtörténik, a kalandos élet viharos tengeréről azonnal a csöndes elmélkedés, a szellemi alkotás békés révébe vonulnak.

Mayne Read jó sorsa ugy akarta, hogy huzamosabb időn át hanyódjék-vetődjék a vesztés, kockázatos katona- és vadászelet terén, s ez alatt gazdagon megrakodott e pálya legaprólékosabb részletei ismeretének mézével. Innen amaz üde eredetiség, szakszerű tárgyhűség, mely magában is nagybecsű ugyan, és száraz, tudományos alakban vagy puszta utelírásokban, természet- és földrajzokban sem mindentűt, — költői művekben pedig épen legtrikábban található föl.

Vagy egyik vagy a másik; vagy a költői nyelv és fogantás, vagy a tárgyhűség, a teljes szakismeret szokott hiányozni. Mayne Read vadászregényeiben megvan mind a kettő.

A leggyakorlottabb vadász ráismer benne a tapasztalatdús vadászra, és nem győzi ismereteinek bőségét, a vadászelet legaprólékosabb részleteiben való nagy jártasságot csodálni.

Vizont a műtészert meglepi irányának szabatosága, előadásának a tárgyhöz illő zamatja. Az ember látni véli maga előtt a vadász kunyhó tüze körül festőleg rendetlen kényelmességgel letelepült vadászalakat, hallani véli az erdő, nádasok titkos hangjait, sőt érezni képzeli azt a bizonyos vad szagot, mely a szenvedélyes, a rengeteg vadonok bujjalásában fáradhatlan vadász lenyéhez, öltözetéhez tapad, mint a borz a százados vén horzó dongáihoz.

Írói tulajdonai közt mégis legbámulatosabb azonban, a mi egyáltalán a legtrikább az írói képességek közt, a **leleményesség** kifogyhatlansága érdekfeszítő jelenetek kidolgozásában, kiábróhatlannak tetsző veszélyes helyzetek előállításában és azok megoldásában.

Előtte ismeretesek az öt világrész népei, növény- és állatvilága. Semmi kétség, hogy művei nem egy ember alkotásai, a természettudományirésben lehetnek teljes, szakavatott segédei, de ez nem von le semmit a művek értékéből, mert azok nyelvében, előadásában az olvasó sehol sem érzi az összhang hiányát. Végig egy azon író munkájának tetszik az egész, a mint hogy az is, az illető segédek csak a külön szakmák adalékait szolgálatták, melyeket ő dolgozott föl.

A «Vasárnapi Ujság» egyik régebbi folyamában megismerők egyik husz ives regényének kivonatol ismertetését «Amerikai vadásztársaság» ezim alatt. Ilyen műve van vagy tizenkettő, melyek a világ műveltebb irodalmaiba mind átültetvük kitünő fordításokban, s mint ifjúsági olvasmányok is állandó és talán örök keletnek örövendének.

A mi olvasóközönségünk is egyre növekszik, ez sem lesz mindig oly kicsiny, s úgy lehet, hogy maholnap a magyar olvasóközönség is megismerheti kiválóbb műveit, miután abban a műnben, mely az érdekfeszítő elbeszélés mézes ostyájában adja be a magában száraz tudományt, Verne Gyulával, e hirtelen világhíressé lett írótól versenyez.

Ö egyébiránt hazánkunk, nemzetünknek is hő barátja volt, mint kivüle tán senki a mesz-

sze tulsó félen — Amerikában, — a honnan az 1849-ki mozgalom idején egyesenen a cselből jött át Európába, hogy itt szabadesapat élén küzdjön a magyar szabadságrá s nem rajta mult — hogy e kivánáságát nem valósíthatta. Mire Londonban kiszállt, híret vette a gyászos világi kapitálucióknak.

Életpályája rövid történetét adjuk a következőkben:

Mayne Read kapitány északi Irlandban született 1816-ban. Presbyter papnak nevelték, de nem éreztetett hajlamot e komoly pályához. Szenvedélye az utazás és a kaland volt s hogy elérje vágyait, Amerikába vitorlázott, alig huszonegy éves korában. Kereskedésen és vadászaton kezdte a Vörös folyó indinajai társaságában. 1840-ben egy önkéntes csapatához szegődött, mely Texasba, mexikói fegyveres bandák ellen volt indulandó. Öt évig maradt ott, a prairie-ken vadászgatva s a Misszourin fölfelé utazgatva. Midőn 1845-ben kiűtött a háboru Mexikó és az Egyesült-Államok közt, kapitányi rangban lépett az amerikai hadseregbe, s több ízben kiűtette magát vitézségével, így Vera-Cruz ostrománál és bevételénél, a Churubascoi utolsó gyalogsági összecsapásnál és Chapultepec reménytelen ostrománál. Mikor a háboru bevégeződött, épen részt akart venni a magyar forradalomban, egy New-York-ban toborzott önkéntes-csapatnál, midőn híret vette a világi fegyverletételnek. Ezután Londonba ment, magát irodalmi pályára szentelendő. Egész sorozat novelláit írt, melyek közül a «Skalp-vadászok», «A fehér főnök», és «Oocela» a legismeretesebbek. Mayne Read kapitány Maıda-Hill-ben halt meg, mult hó 22-dikén. Özvegye szigoru viszonyok közt maradt hátra, s mint írják, barátai azon fáradoznak, hogy segélyt eszközöljenek ki számára a királynőtől.

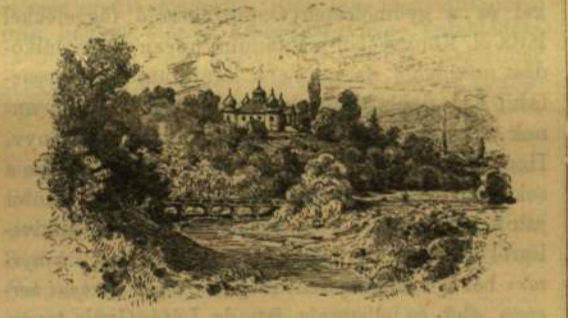
A zsanártiszta Radnóthyra tette kezét...

György barátom és egykori tanulómtársam 1857 júliusában «Magyar Posta» ezim alatt egy kis napi lapot szándékozván megindítani, fölkerít, hogy az első számok tárczájába írjak egy beszélyt. Vonakodtam, de minthogy majdnem sértésnek vette vonakodásomat, rászántam magamat kérésre teljesítésére. Földélt bennem meg nem írt beszélyem régi terve, vonzott tárgya és hangulata s gondolkozni kezdtem rajta: vajjon nem lehetne megírnom nyomorult saj-tóviszonyaim között is. Hozzá fogtam, minden szakszt kétszer írva meg: egyszer egészen kedvem szerint, egyszer pedig némi kihagyással, enyhítéssel, egyet-mást inkább sejtetve, mint kimondva, hogy a cenzor meg ne botránkozhassek benne. Amazt eltettem jobb időkre, emezt pedig sajtó alá adtam. S va-

A temetés.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Radnóthy udvarháza a Kis-Küküllő mentén.

Gyulai Pálnak «Egy régi udvarház utolsó gazdája» ezimű novellája, az ötvenes évek egyik legbecsebb irodalmi terméke, harmadik kiadásban jelent meg a Franklin-társulatnál. A szerző s művének (mely szellemének méltán kedvencz gyermeke) keletkezését, s azzal együtt alapeszméjét és irányát is, érdekesen adja elő a jelen harmadik kiadáshoz írt előszavában:

«A forradalom lezajlása után másfél évvel visszatevve Erdélybe, melyen hatott rém s zűföldem szomorú állapotja. A legyőzött magyar nemzet sehol sem voltak vérzőbbek, mint itt. Épületek romjai, feldult köz- és magánviszonyok, megtört szívek és csüggedező lelkek között bolvongtam. Sokan, a kik régebb a közéletben részt vettek, többé-kevésbé a fásultság, tétlenség és álmódozás karjaiba vetették magokat s még gazdaságukat is elhanyagolták. Inkább a múltban vagy jövőben éltek, mint a jelenben s nem igen gondoltak arra, hogy férfisan megküzdjenek az idő mostohaaságával mind magok, mind a haza érdekében.

«E benyomások között fogamzott meg lelkemben e beszély alapeszméje, főszemélye és cselekvénye. Maga a tárgy nem levén se tisztán tragikai, se tisztán komikai, hangulatom is némi búskomoly humorba olvadt. Vonzott e hangulat s még inkább főszemélyem s néha ugy tetszett, mintha volna benne valami a magyar nemzet akkori lelki állapotjából. Hátha ez is szenvedései között fásulva senyved el vagy hín lázálomokban emésztí föl erjét. S mintegy házám képeket tűnt fel előttem a pusztuló udvarház, a mely elvégre idegen kézzé jut.

«De bármily elevenen él lelkemben a főszemély, sőt beszélyem egész szerkezete, nem mertem megírni, mert nem reméltem kiadhatását az akkori sajtóviszonyok között. Így hordoztam magamban mintegy hat évig s egy külső körülmény kényszerének kellett kibejőni, hogy megírásához hozzá fogjak. Urházy

lóban a cenzor, a mint az akkori szokás szerint, kefelevonatban, számról-száma olvasta, eleinte nem is tett semmi elnévetést, sőt tetszett neki egy oly táblabíró rajza, a ki nem találván fel magát a változott viszonyok között, némi komikai helyetbe jut. Azonban később kiértett valamit ezélatomból, megbozankodott, itt-ott törölt is belőle, bár nem lényeges dolgokat s midőn az egész megjelent, azt izente nekem, hogy ne merjem külön kiadni, mert elkoboztatja.

«Nem is mertem, midőn azonban alkotmányunk visszaillesztott, 1867-ben elővettem kéziratomat, a beszély eredeti kidolgozását, s itt-ott javítva rajta valamit, kiadtam összegyűjtött beszélyeim között («Válalok és képek. Pest. 1867»). Ez alakban veszi az olvasó e harmadik kiadást is. Az az értelem, a hangulat, a mely írására ösztönzött, hála Istennek, nincs többé sem az én kedélyemben, sem az olvasóban. A magyar nemzet megküzdött az idők mostohaaságával és nem esett se a lázas szenvedélyek, se a télen fásultság martalékánál. De beszélyem talán így sem vesztette el minden érdekét, mint a múltnak egy oly képe, melyben az egykor időszerű nemzetit némi általános emberi is támogatja».

Az elpusztult udvarház.

Valóban, ritka műben egyesül annyira, egy nemzetileg sajátságos és örökre emlékezetes kor hangulata az általános emberivel. Az író egészen át van hatva nemzete fájdalomtól, vesztéségre vérzi szívét, sebei égnek lelkén. De az általános emberi, mely eszményiségében mindig megleti vigasztalást, kiemeli őt a jelen kétségbeeséséből s míg a mult emlékein me-reng, a jövő biztatásai hatják át. Fájdalmát nem küzdheti le, de könyében a remény szárványára csillag. A különböző érzelmek és vegyületéből a költői lélek legrádjább gyöngye, a humor támad, a fájt mosoly és nevető köny egybeolvadás.

Gyulai e műve, mely egy egyszerű beszély keretén jóval túl, a melyen átértézt s színtoly finomul kidolgozott korrajz magaslatáig emelkedik, mar-

Egy hatszor hasábjított petitor, vagy annak helye egyzari itatásnál 15 kr.; többszöri itatásnál 10 kr. Bélyegdíj külön minden itatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad BÉCSBEN: Dukos M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Oppelk A. Stubenbastei 2.

THEDO tanár szakállhagymája, legjobb és legbiztosabb szer a szakáll szép növényének eszközlésére. Szemtanon vannak még legmagasabb rangú férfiak között is, kik szép szakállukat csupán e szernek köszönhetik.

CALDERONI ÉS TÁRSA LÁTSZERESZÉK, A VÁCI UTZÁBAN, BUDAPESTEN. ajánlanak mint kiváltságot alkalmas ünnepei ajándékokat szemüvegeket és orrosipeteket, ezüst-, arany vagy telnősbéka-sont-keretekben, 3 forinttól 25 frtig.

MARTINY H. Budapest, vaczi utca 19. sz. 1223 Ajánlja saját készítményű TAJT ÁRUIT. Valódi Hóltz-féle komáromi pipaszárak egyedül rakta. Arjegyzékek franco ingyen.

SCHILLER L. SZ.-FEHÉRVÁROTT. A legolcsóbb és leghasznosabb karácsonyi és újévi ajándékok! Az iechiai borzasztó szerencsétlenség miatt, a consortium részéről 1256 nagy végeladás!!! Csak 23 napig.

KOPASZSÁG, a haj őszülése és korpaképződés ellen a naponként érkező bizonyítványok és közönséi iratok tanúsága szerint egyedül jónak bizonyult szer a TANNIN-OLAJ Dr. Morastól.

Bécs! Páris! London! Halljátok és csodáljátok. A vagyonbuktól 'Nagy Anglo-Britt ezüstgyár' tömeg-gondnoksága az összes árukat még a becsúrlás is sokkal előbb eladja. Az összesnek előleges beküldése vagy 8 frt 70 kr. utánvételezést követően azonnal készítenek és a legelső angol-britt ezüstből (mely előbb 40 frba került) kapható. Minden megrendés az ezüstbűzők fehér színének megmaradásáról szóló 10 évi kezességi iratot nyer.

Kisorsolással egybekötött életbiztosítás. MAGYAR-FRANCZIA BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG. Alaptőke nyolcz millió frt aranyban. Befizetett tőke... frt 4,000,000.— aranyban

Nemzeti nagy képes naptár 1884-ik évre. Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal, s teljes tisztai ezimzárral. Szerkeszti ÁLDOR IMRE. TIZENHATODIK ÉVFOLYAM. BENCZUR GYULA

Papír-kereskedés nagyban és kicsinyben. Posner-féle naptárak az 1884-ik évre. Czettel szabad. előjegyzési naptára XIV. évfolyam. 2 féle kiállításban, 75 kr. és 2 frt 50 kr.

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes items like '800 vg jó minős. csikok toltartó rf', '250 vg 26 rf jó mosható kanavász', '195 45 rf % szél. legj. minős. irl. vászon', etc.

WIRTH JÁNOS arany-, ezüst-, ékszer- és órágyár-raktárából. BUDAPESTEN, IV. ker., hatvani utca 12-ik szám alatt, a nemzeti Casino kapujával szemben. Gyűrűk, Garnitúrák, Különbfélék, Fülbevalók, Brochettük, Karpereczek.

István bácsi naptára vagyis családosi házigazdák- és gazdaszögyonyoknak, népmelőlöknek, helyszögyelőjáróknak, iparosoknak és földmélőlöknek való képes kalendárium 1884-ik évre.

UTAZÁSOK KÖNYVTÁRA SZERKESZTI A MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG. I. KÖTET: EUROPA ÉS ÁZSIA KÖRÜLHAJÓZÁSA A VEGÁN BÁRÓ NORDENSKIÖLD ADOLF ERIKTÖL. II. KÖTET: A ZAHARÁTÓL AZ ARABÁHIG. UTAZÁS EGYPTOMBAN ÉS PALESZTINÁBAN. III. KÖTET: SERPA PINTO UTAZÁSA AFRIKÁN KERESZTÜL.

TRIUMPH

szabadalm. röp- és gyökérvágó... Többi...

A Franklin-Társulat kiadásában Budapest... Szélesírti György...

magyar nép naptára 1884. évre.

Képes kalendárium, sokféle hasznos és mulattató olvasmányval ellátva.

Paprika Jancsi... ifj. Tatar Péter.

Muszonkilencedik évfolyam. Ára füzve 25 kr.

A Magyarországon tartani szokott országos vásárok jegyzékével.

Borászati naptár 1884-ik évre.

Dr. Nyáry Ferencz. XI. évfolyam. Ára füzve 80 krajczár.

Népszázlója naptára az 1884. szökö évre.

Áldor Imre. Sok képpel.

Tizenhatodik évfolyam. Ára füzve 40 kr.

A magyar nők házi naptára 1884. évre.

Beniczky Irma. Számos képpel. XVI. dik évfolyam. Ára füzve 60 kr.

Honvéd-naptár az 1884. évre.

Áldor Imre. Képpel. Tizenhetedik évfolyam. Ára füzve 60 kr.

NEVESSÜNK! MULATTATÓ NAPTÁR

EGY ASZTROMOKUS. Sok képpel. Ára füzve 40 krajczár.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapest... Szélesírti György...

GYERMEKÉLET

KLEINMICHEL J. RAJZAIHOZ... SZÁSZ KAROLY ES VARGHA GYULA

34 nagy színnyomatú képpel. Ára színes borítékba kötvé 3 forint.

JÓ GYERMEKEK KÖNYVE

THUMANN PÁL RAJZAIHOZ... SZÁSZ KAROLY ES VARGHA GYULA

48 nagy színnyomatú képpel. Ára színes borítékba kötvé 3 forint 60 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapest... Szélesírti György...

A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE

REGÉNYES RAJZOKBAN. NEGYEDIK KIADÁS. TIZENHÉT KÉPPEL.

Ára füzve 2 forint. - Vászonba kötvé 3 forint.

KIS DEKAMERON

REGÉNYES RAJZOKBAN. NEGYEDIK KIADÁS. TIZENHÉT KÉPPEL.

KIS DEKAMERON

REGÉNYES RAJZOKBAN. NEGYEDIK KIADÁS. TIZENHÉT KÉPPEL.

KIS DEKAMERON

REGÉNYES RAJZOKBAN. NEGYEDIK KIADÁS. TIZENHÉT KÉPPEL.

REGÉNYES RAJZOKBAN. NEGYEDIK KIADÁS. TIZENHÉT KÉPPEL.

Kitünő illatszerek

YLANG-YLANG DE MANILLE. CHAMPACCA DE LAHORE. MELATI DE CHINE.

KÖHÖGES ELLEN

Dr. FÁYKISS... szepesi kárpát-növény-kivonata...

A MOHAI

ÁGNES FORRÁS

hazánk egyik legszénsavdusabb SAVANYÚVIZE... 1883. évben 1 millió palack szállított el.

Édeskuty L.

Friss töltésben mindenkor kapható... Cs. kir. szabadalmazott

egyetemes emésztő-por dr. Göllistől

Eddig még utól nem érte hatásra néve az emésztés és vértisztítás terén...

Fóráktár Budapest TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál.

A hamisítástól megóvást céljából figyelemfelhívást mindenki...

Limousin Chloral-gyöngye

(Chloral Perle de Limousin.)... tokoeskákban ára 1 frt 50 kr.

CHLORAL VIZEGY

(Chloralhydrát) Kellően ízelt elő az álmat, különösen oly esetekben...

FOGFÁJÁSOK

bármily nemiek, egy pillanat alatt és biztosan eltávolítottak...

GRÓF BELEZNAJ ÁRPÁD

fagyás elleni tinkturája, mely az ekkor ismert szerek közt a legjobbnak és leghatásosabbnak...

ORFEVERIE CHRISTOFFLE

VILÁGHÍRŰ TÖMÖR, ERŐSEN EZÜSTÖLT S ARANYOZOTT ASZTALI KÉSZLETEK ERED. GYÁRI ÁRVEJZÉKÉNEK KIVONATA.

Table with columns for items (e.g., Evő kanál, Asztali kés) and prices in different currencies.

Ezen készlet valódi ezüstartól körül 0-ás 900, vagy 2-es 950 frt... TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznel Budapest, király-utca 12. sz. a.

PILULES DEHAUT

Ezen növényi hashajtó-szer az, mely Franciaországban legáltalánosabban használtatik... Budapest, TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznel király-utca 12. sz.

MINDEN RÉGI KÖHÖGÉS ELLEN FEHÉR MELLSZÖRP

oly gyógyszer, mely még soha sem használtott a legkelégteljebb eredmény előidézésére nélkül... Budapest, TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznel király-utca 12. sz.

egyetemes emésztő-por dr. Göllistől

Eddig még utól nem érte hatásra néve az emésztés és vértisztítás terén... Budapest, TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznel király-utca 12. sz.

VALÓDI KINAHÉJ-BOR

valódi kinahéj-bor, malagaborral, vilansavas... Budapest, TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznel király-utca 12. sz.

IBLANYOS KINAHÉJ-BOR

Aszalt és készítményben Henry sajátos kezelése folytán úgyiszlóvilansavas... Budapest, TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznel király-utca 12. sz.

Limousin Chloral-gyöngye

(Chloral Perle de Limousin.)... tokoeskákban ára 1 frt 50 kr.

CHLORAL VIZEGY

(Chloralhydrát) Kellően ízelt elő az álmat, különösen oly esetekben...

FOGFÁJÁSOK

bármily nemiek, egy pillanat alatt és biztosan eltávolítottak...

GRÓF BELEZNAJ ÁRPÁD

fagyás elleni tinkturája, mely az ekkor ismert szerek közt a legjobbnak és leghatásosabbnak...

Magyarországi fóráktár: Budapest, király-utca 12. sz. a.

Alapított 1878-ban. Alapított 1878-ban.
 Előkelő eredeti gyógy-szépítő különlegességek
LINNER ANTAL-tól BÉCS, V, Kettenbrückengasse Nr. 7.

HELIODOR
 müfogak tisztítására, vulkánit v. ércz-
 ben. 1 doboz fehéskével együtt 90 kr. o. é.

Crème de Vienne.
 Egy kücsöggel 1 ft 30 kr.

Kittűn bőrkencs, érdes, vörös vagy rep-
 deztel kezekre. Semmi más szer nem köz oly
 eredményt.

Már egyszeri bedörzsölés után siker.

VICTORIA.
 fogpor. festeny. 1 ft 1 ft.
 A modern fog-gyógyászathoz teljesen alkal-
 mazott készítmények. Előkelő és kellemes.

SAMSON.
 huile antique Haroni; újra élesztő a hajgyö-
 kerre; a hiányokat a szemöldök, haj és
 szakállban természetesen uton képezzék, úgy
 hogy a hajnövekedésüket elősegíti, s annak
 színt és formáját erősíti. Egy üveggel
 1 ft 40 kr.
 Olyanokra, kik hajföldő szert használnak, nagy
 előnyösök.

Budapesti főután: **TORÓK JOZSEF** gyógyszerésznél.

Legújabb szabad. billard-golyók.
 Alulról bátorokik tiszteltet tudatni, hogy sok év
 fáradság után sikerült neki 1188

billard-golyókat
 készíteni, melyek jószág és tartóság tekintetben
 minden eddigi mesze fölélmulnak.

Szín, hang és ruganyosság tekintetében tel-
 jesen hasonlítanak az előzetesen golyókhoz, azonban
 elpusztíthatatlan tekintetben mesze fölélmulnak azokat, miután törés vagy repedés a golyók-
 nál teljesen lehetetlen, s erre nézve 1 évi irásbeli jótállást vállalkoz. Egy darabnak ára
 62 mm-terig 5 forint, 62-66 mm-terig 6 forint, 66-70 mm-terig 6 ft 50 kr., nagyság szerint.

Közel 100 billard, minden rendszerből, folyton raktárban.

KNILL KÁROLY, Bécs, IX. Rossau, Rothe Löweg, 5. u. 7.

HAZAI IPAR

RIGLER JÓZSEF EDE
 budapesti gyártelepének legújabb készítményei:

Íróasztali mappák, selyem, plüsch, bőr és moire-selyemből. 1265

Napló, emlék- és jegyzőkönyvek, legújabb francia bőr,
 plüsch, moire-selyem
 és virágkötésben, zárral vagy anélkül.

„Pusztai élet“ ezimű magyar alföldi j.legelő, tollra-ázhasonló rajzokkal
 a „Pusztai élet“ elhatott levélpapír, újabb nyilasu borítékkal, igen díszes
 dobozban.

Virágokkal elhatott levélpapírok és levélbő itékek arany szegéllyel vagy
 anélkül, különböző kiállításokban, melyek közül igen ele-
 gáns a „mezei virág“ címzett.

Felsőutakon kívül nagy választékot tartok **csupán saját készítményű**
 angol modorban készült „Stuart“, vagy francia modorú színes levélpapírokból
 és levélborítékokból, dobozokban betűkkel, jelvényekkel vagy azok nélkül

belvárosi raktárban: kecskeméti utca 13-dik szám.
 Árjegyzékek kívánatra bérmentve.

Eppen most jelent meg:
Humorisztikus levélpapír, a Borsszem Jankó és Bolond Istók
 igen jól sikerült rajzaival, díszes dobozban.

Gyártelep: VI. rózsá-utca 55. sz. sugárutól jobbra

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadta ában Budapesten megjelent minden könyvtárából kapható — az oszt
 tartományok számára SZELINSZKI GYÖRGY es. k. egyet. könyvtárában Bécsben, 1. Stefansplatz Nr. 6.

JAKAB ÖDÖN.
SZÉKELY HISTORIÁK

Ára füzve 1 forint. RAJZOKKAL. Diszkötésben 2 ft.

Tartalom: Mit csinált örömeiben Darkó Dénes. — Hová lett a Gál Sándor kenyer. — A hu-
 szár. — Miért állott meg az atófalvi alsó malomkerek. — Az adórjani méhek. — Az elteme-
 lett gyűró. — A Keszeg Imre pástorsága. — A beteg asszony utja. — Hogyan került
 kapa a Szabó Lőrincz kertjére. — Mire jó egy idegen sirlalom.

Előfizetési felhivas
 1884. január hó 1-jén új előfizetést nyitunk a

„MAGYAR MERCUR“-ra.

Hiteles sorsolási tudósító

osztrák-magyar és külföldi sorsjegyekről, kisorsolándó állam és magánkötelezvé-
 nyekről, vasuti-, gőzhajózási-, ipar-részvények és elsőbbségi kötvényekről, zálog-
 levelekről stb. stb.

Szakraat bank-, pénz és vasuti ügyekről
 A Magyar Mercur magyar-német szövegben havonként 2-szer jelenik
 meg, és pedig közvetlen minien jelentékenyebb huzás után; könnyen érthető
 és ezülszerű tabellás áttekintéssel közli a hiteles huzási j. gyzeteket és hátralekövet
 tudniillik a kisorsolt, de még át nem vett nyereseményeket s ilyenképen a sorjegy-
 birtokosra nézve nélkülözhetlen közlöny.

Előfizetési feltételek: 1884

Bérmentesen hához küldve vagy posta útján egy egész évre 2 ft.
 Az előfizetés legelőszertiben vagy 5 kros postátalvánnyal eszközölhető, a
 zimet, névalírást és utolsó postátalvást kérjük értelmes n s olvashatón írni.
 A „Magyar Mercur“ kiadóhivatala: **hatvani utca 17. sz. Budapest.**

KERTESZ TODOR műiparának tára
 Budapest, Dorottya-utca. 1. szám

Karácsonyi díny kiáll-
 tására me jenni időnkégek, már
 1 fron atól 60 frig. Prak-
 tikus új találmányok a háztartás,
 járózó, étezős tal, fő-dő háztartás-
 munkaszerek, berendezések és
 termec kiegészítések. A most di-
 vazoó ókori faldíszek, mint fal-
 vatozó, táskák, fall díszek, kancsó-
 k, vázák és lovasportokak, cse-
 lőrdi díszek: Renaissance
 stílusban, cuvre polis sio anyag-
 ozottak, amuradani kiállításban
 szertizt tengerentúli csodálatos
 erek közt feltűnő ócsorások s, p. o.
 kaztyó hamuséze 12 kr. sár. Vi-
 rágozótáskák, madárkalkák, tel-
 les-
 10-ösösök, thesa-ota ok, díszes albumasztalok, 4 lá-
 vos albumok, aqurium, vaskériya táskák virágtartóval,
 igaz gyertyatartók párja 4-70 frig. Fall és felkötő órák
 4.50-50 frig. R. TORÓK úf táskák 18-30 frig. Fűző-
 zrdé és madárponta. 2-3 frig. vasúti és vészfűgyerek,
 kártyaprések, asztali, bonbonierek, toleite-, munkaasztal-
 kák, necessaryk és berendezet kaskák, keztty-tartók, toleite-
 táskák, illatos vinyókók és h-connierek, finom Bloch-Nut-
 táskák, keltőkök, Por, ére és lékő, keltőkök, 10, 12, 2 ft.
 Márvány gyömbök ták, sötét-én világító gyufa artók 1 ft 1-
 3.20-ig. China-éit és nickel assali evőeszközök, szeme-
 késc-dílvány 1 ft. Uj! kizetű villa letűg szerkesztő 1. Bo-
 1.20-ig. színes szőnyeg ták 1.20-2.20 frig. Tűző-
 A hygieniai kid tisztító utjósorok, p. o. egészégi vasáló
 két vassal, ára ft 5.80. **Báll jegyzők** 2-35 ftig. 11-
 mább nemtek gyón yháron 1 ft.
 NB. Club-karózási 1.50, 2.20, 4-5 frig. **Uj-
 5 ft. Nickel Hatfűz 3 ft.**

Tűzős
 vedző úrelmélőkök, könnyen e óadható bű-
 vé játékok a karácsony- és Sylvest-roszok.
Csillogó, ragyogó fényes karácsonyfadíszek.
 Bittosági vas karácsony-fényes ft 2.50. Anyaga ok a
 karácsonyi hegyére 2-1.40 frig. Lebegő anyaga ok a
 ágakra, mozdító szőnyeg ták 1.20-2.20 frig. Tűző-
 majom **Uj!** könnyen felérőhöz csillag gyertyatartó
 25 kr. tucuzta 2, 25, 40, 70 kr. 1-1.30, 2
 3 frig. Könyök fej, mint lampion 1.50 Lampio-
 ta hatósos virágdíszítés, tucuzta 1-1.40 frig. Dísz-lampio
 nok, tucuzta 75-1.80-ig. Rubin lampion gyertyával db 40 kr.
 Töltött lampionok, doboza ft 1.30, reflektor-al tucuzta
 ft 2.40. Ragyogó as-ly és ezüst reggharmat 20 kr. Arany
 és ezüst hajszál 40 kr. Szivervény hajszál 25 kr. Dísz-
 anyozó és evőeszköz fűző 10 kr. Arany, rubin és gyémán-
 t ragyogó esilag **Uj!** ragyó ó színes gyöngy-szilag 30 kr.
 25-1-1 frig. Gyémánt csipke, tucuzta 4 ft. Uj!
 fűzőcsipke, doboz 1-1.20-ig. Magy. C. illimó-
 3 ft. Arany- és ezüst-fűző, tucuzta 70-84 krig. Ragyogó
 madárfaezek 50-60 kr. Színes gyöngylánc 30 kr. Úve-
 gyémántok 70-80 kr. 1.80-ig. Ére-dísz, tucuzta 8 ft.
 Töltött fény-ócsor tucuzta ft 1.40. Csillag-
 fény-ócsor, tucuzt 60-1.20-ig. Csillag labdák, tucuzt 1 ft.
 Dísz dísz megjeléssel 10 kr. Dísz betétek 20 kr. Fel-
 nyitható arany dísz 15-40 krig. Különléte 12 bon-
 bonierek 1.20-2.70-ig. Magy. csinos bonbonierek 10, 15,
 20-30 krig. Aranyhalak 10-25 kr. Harmatos rózsák 10 kr.
 Ragyó rózsák 15 kr. Lilium ragyogó szirmokkal 10 kr.
Uj! Harmatos rózsák 10 kr. Palack, csukorral töltve
 10-15 kr. Fűzőtű 10-15 kr. Fűzőtű 10-15 kr.
 kosarak, tartó és gyömböcskék 15-20 kr. Gyöngy-szilag
 tárgyak felérőhöz 10 kr. Színes vinyógyertyák, sz. néző-
 os anyagok, a fin-nyeszerre gyűnyak meg, ezüst 42 kr.
 Uj! Magy. csinos vinyógyertyák, meg, ezüst 42 kr.
 Uj! Magy. csinos vinyógyertyák, meg, ezüst 42 kr.
 Uj! Magy. csinos vinyógyertyák, meg, ezüst 42 kr.
 Uj! Magy. csinos vinyógyertyák, meg, ezüst 42 kr.
 Uj! Magy. csinos vinyógyertyák, meg, ezüst 42 kr.

NEGYEDSZAZADOS ÉVFORDULÓ!
 Ingyen regény-melléklet minden számhoz, és regények kedvezmény áron.

Felhívás előfizetésre.

„BUDAPESTI BAZAR“
 leggazdagabb tartalom, legelőszertűbb és legelőszertűbb szépirodalmi divatközlöny,
 melynek minden száma tizenhat oldalon jelenik meg díszesen illusztrálva, s minden
 szám mellett egy pompás, művészi kivitelű több alau színezett divatké-
 van mellékelve, természetesen nagyságban kivágtott szabásmintákkal, számtalan szü-
 bászrajzzal, fehérneműek jel-séhez való monogramokkal, a családi körökben meg-
 honosított vázonneműkhez színezett mintarajzokkal.

Mi nem tartunk jubileumot! Pedig büszkén tekinthetünk vissza arra a huszonöt évre, mióta
 lapunk a művelt magyar hölgyek szolgálatában áll! Igen, 1884. év január elsején lapunk
 XXV. évfordulójába lép. Ünnepi év ez reánk nézve; de nem csak a mi ünnepeink, hanem
 a magyar hölgyeké is; mert a „Budapesti Bazar“ az első magyar szépirodalmi divattal, mely
 mióta magyar iradalom van: ezt az évet megerte! Rajtunk kívül csak a „Vasárnapi Ujság“
 és a „Pesti Napló“ — mondhatják el magukról, hogy már jubliáltak!

Igen, a „Budapesti Bazar“ mérete az évekkel együtt csak növekedett, s az a bizonyos
 minket, hogy a lelkes magyar hölgyközönségnek lapunkhoz való hűségét, elkötelezettségét azaz
 háláljuk meg, miszerint lapunk szépirodalmi részét továbbra is a legkellemesebb előzményok-
 kal lassuk el; divatreszt pedig oda tökéletesítjük, hogy sem az angol, sem a francia, sem a
 nemet divattalok felül ne mulják a magyar hölgyek kedvező lapját a „Budapesti Bazar“-t.

Adunk ingyen külön regény-mellékletet is minden számhoz egy tizenhat oldalú
 ívet, melyből t. olvasónknak idővel csinos könyvtart gyűjthetnek. Jövő évi ingyenes regény-
 mellékletünk Zaccone Péter hírneves francia regényíró „A kilenczmilliomos ember“
 című érdekes regénye lesz.

1180
 Uj előfizetők ezenkívül Gaborian Emilinek a „Meregkeverőnő szerelme“ című regényét,
 ugy szintén Grandfort Manoel „Lucie ferje“ című regényét, valamint Zaccone Péter „Az ameri-
 kai unokaies“ című regényét — egyenkint 60-60 kr-ért rendelhetik meg.

Igen fontos a vidéki t. előfizetőkre az, hogy szerkesztőségünk díjtalanul ajánlkozik min-
 denemű oly tárgyak megküldésére, amik a divat, kézimunkák és háztartás körébe tartoznak
 s ismerteti a fővárosi és szaktan foglalkozó legelőszertűbb és legelőszertűbb érteleteket is.

Rendkívüli új kedvezmény, az, melyben a „Budapesti Bazar“ minden egyes elő-
 fizetőjre részénél 1 lapunk divatresztét ugyanis egy igen hasznos melléklettel bővítjük meg.
 Minden regényében adunk egy ívet monogramokkal és hímzés-mintákkal, és hogy a
 monogramok hasznavehető legyenek, saját nevére minden előfizetőnk jogában
 álland monogramot megrendelni, melytől mintáira elkészítetünk. Intézkedünk arról is,
 hogy megszerezzük a Holbein-féle színezett mintarajzokat, melyek az anyira kedvelt s a
 családi körökben meghonosított vázonneműkhez, színes kivarásokhoz és hímzésekhez
 alkalmazandók, s így lapunk 1884-ik évfolyama ez új melléklettel is gazdagodik.

A Rózsaszín borítékok továbbra is „Társalgó-csarnok“ engedély át kedves olvasó-
 nainknak, az eddig is folytatott Kérdésekre és válaszokra.

Egy negyedszázad lesz 1884. év januárban, hogy lapunk a művelt magyar családok
 körében el van terjedve. Háttal tekintünk a múltra, bizalommal a jövőbe! A mi jutalmunk
 híven teljesített kötelességünk tudatában s a művelt, lelkes magyar hölgyek további pártolá-
 sán van. Ez a „Budapesti Bazar“ jubileuma!

Komócsy József, a „Budapesti Bazar“ főmunkatársa.
Király János, a „Budapesti Bazar“ tulajdonos szerkesztője.

Előfizetési feltételek: A „Budapesti Bazar“-ra az ingyenes
 regény-melléklettel együtt.
 Negyedévre: (januártól—március végeig) 2 ft 50 kr.
 Félévre: (januártól—június végeig) 5 ft.
 Egész évre: (januártól—december végeig) 10 ft.

A „Meregkeverőnő szerelme“ című regényért külön 60 kr. a „Lucie ferje“ című regényért
 külön 60 kr. „Az amerikai unokaies“ című regényért külön 60 kr.
 Az előfizetési pénzeket ily cím alatt kérjük beküldeni:
Király János szerkesztőnek,

51-ik szám 1883. BUDAPEST, DECEMBER 23. XXX. évfolyam.

Közlönyök: Vasárnapi Ujság és egész évre 12 ft. Csopán a Vasárnapi Ujság: egész évre 8 ft. Csopán a Politikai Ujdonságok: egész évre 6 ft. Közlönyök előfizetéséhez a postalg megvásárolt viteldj is csatolandó.

KARÁCSONY.

Minden esztendő meghozza a maga karácsonyát.
 Mikor a föld fagyni kezd, a száraz ág le-
 hellette zuzmarvá virágzik ki s a folyón jég-
 táblák usznak, néptelen tutajok gyánant: —
 pontosan, nem mint a szeszélyes husvét, melyet
 a változó hold telése szabályoz s márczius utolsó
 és április két első harmadában, négyheti idő-
 közben akármikor eshetik, a mint a kalendárium
 törvénye teli — a karácsony, egy héttel az újév
 előtt, pontosan beköszönt.

Minden esztendő meghozza a maga karác-
 sonyát; de a világ még sem unja meg, az em-
 beriség nem telik be vele.

Hogy is? hát a tavasz zsendülését meg-
 unja-e valaki? s az ősz gyümölcseivel betelünk-e
 valaha? Pedig a karácsonyest téli fenyé szebb a
 legderültebb tavaszi éjnél s a karácsonyfa gyü-
 mölcseinek mosolya igazóbb az ősi gyümölcsök
 legpirosabbikánál.

A karácsony az egész világ ünnepe, a csa-
 ládok ünnepe, a gyermekek ünnepe, a szegé-
 nyek, az árvák ünnepe: az emberiség legszebb
 örömnapja.

A ki az egész éven át küzdött — ez egy
 nap megnyugszik lelkében; a ki az egész éven
 át szomorkodott, ez egy este felvidul s mosolyog
 könyvein át; s a ki egész éven át nélkülözött,
 nyomorgott, koplalt és fázott: ez egy estén egy
 kis melegét talál s a jöletnek legalább csalálma
 meglátogatja őt egy pillanatra a karácsony-
 szenderében.

S miért oly kimagasló a karácsony az év
 valamennyi más ünnepei fölött!

Ez éj hozta meg a világnak a négy ezer
 éven át várva várt szabadsítást. Eg és föld ünne-
 pelt a jelensége. A bellemi istáló jászolában
 egy kis gyermek fektűt; de a mezőn az angya-
 lok sokasága hintett fényt a néma éjben s égi
 karének ébresztette föl a pásztorokat — s az
 égen új csillag gyűlt ki, hogy odavezesse kelet
 bölcs királyait, a hol a világnak megígért Meg-
 váltó hevert pólaiban. Ezernyolczszáz nyolczvan-
 három év telt el azóta, de az angyalok ma is ott
 lebegnek, a karének ma is zeng, a csillag ma is
 ragyog...

Az angyalok ma is ott lebegnek... a gyer-
 mekek szeme látja őket, a hol a hitetlenség s az
 életgond miatt mi nem látjuk is. A család köré-
 ben áll a karácsonyfa, apró gyertyáival, aran-
 yos díóival s icsi-picsi ajándékaival; ki gyűj-
 totta meg, ki aggatta teli? — az angyal. S a

A SZERETET NAPJA. — BADIŰ OTTÓ TOLLRAJZA.